JEAN RACINE

ATALIA

Tragedie în cinci acte 1691

În româneşte de
VERONICA PORUMBACU

«ari
ACTUL
PERSOANELE

SCENA 1

IOAD,
ABNER.

IOAS, rege al regatului lui Iuda, fiul lui Ohozias.

ATALIA, văduva lui Ioram, bunica lui Ioas.
IOAD, mare preot.

IOSABETA, mătuşa lui Ioas, soţia marelui preot.
ZAHARIA, fiul lui Ioad şi al Iosabetei.
SULAMITA, sora lui. Zaharia.
ABNER, unul din cei mai de seamă conducători de oşti ai regilor lui Iuda.

AZARIA, ISMAIL şi alte trei căpetenii ale preoţilor şi leviţilor.
MATAN, preot apostat, închinător al lui Baal.
NABAL, confident al lui Matan.
AGAR, femeie din suita Ataliei.
GRUPUL PREOŢILOR şi LEVIŢILOR
SUITA ATALIEI
DOICA LUI IOAS

CORUL FECIOARELOR DIN TRIBUL LUI LEVI

Acţiunea se petrece în templul din Ierusalim, într-o încăpere din locuinţa marelui preot.

ABNER

Da, iată, vin în templul stăpânului etern,
Ca după sacre datini străvechi, să mă prostern
Cu tine dimpreună, în ziua neuitată,
Când legea, sus pe Sinai, de domnul ne-a fost dată[1].
Cum se schimbară toate! Când trâmbiţele-n zori
Vesteau solemn venirea acestei sărbători,
Se revărsa mulţimea, venind printre coloane, în templul cu splendide ghirlande şi coroane.
Către altar sfielnic înaintau pe rând, în mâini întâia roadă a câmpului purtând,
Divinului, prinosul îl aduceau cu toţii.
La sutele de jertfe, erau puţini preoţii.
Dar o femeie cruntă norodul l-a gonit:
Pe mândra sărbătoare lăsă un văl cernit.
Cât de puţini rămas-au acum închinătorii
Ce vin să-nvie umbra trecutului de glorii!
Ceilalţi, spre-a lor pieire, pe domnul l-au uitat.
Ba chiar s-adună-n templul lui Baal[2] cel spurcat,
Neruşinate taine deprind şi fără teamă,
Pe domnul dumnezeul străbun ei îl blesteamă.
Eu mă-nfior de groază la gândul c-ar putea,
Din templu, Atalia pe tine să te ia
Şi, spulberând şi bruma sfielii ce-o mai are,
Asupră-ţi să reverse cumplita-i răzbunare.

---

1 Legenda biblică spune că dumnezeu i-a dat lui Moise (personalitate legendară din istoria veche ebraică) legea cu cele 10 porunci, la poalele muntelui Sinai (n. r.).

2 Divinitate supremă în mitologia unor vechi popoare orientale (n. r.

IOAD

Dar neagră presimţire, de unde ţi-a venit?

ABNER

Eşti drept şi sfânt – se poate să scapi nepedepsit?
Ioad, ea te urăşte pentru tăria-ţi rară
Ce-adaugă strălucire la nobila-ţi tiară.
Credinţa ta în domnul cel veşnic nepătruns,
Ea crede că-i urzirea răscoalei dintr-ascuns
Şi pizmuind virtutea, urăşte cu mânie
Pe Iosabeta, casta şi buna ta soţie,
Ioad, eşti mare preot, coborî din Aaron[3],
Iar ea e sora celui ce-a stat pe-al ţării tron.
Mai rău decât regina, cu sfaturi necurmate, îi stă alături
Matan şi-o-ndeamnă la păcate.
Pe vremuri preot, Matan, de lege trădător,
Acum e al virtuţii zelos prigonitor.
Nu e de-ajuns că poartă o mitră ce-i străină
Şi-i preotul acelor ce lui Baal se-nchină;
A fost levit[4]; urăşte acest lăcaş sfinţit
Şi-ar vrea să nimicească pe domnul părăsit.
Iar pentru a te pierde, ce mijloc nu alese?
El uneori te plânge, te laudă adese,
Acoperind cu miere ascunsul lui venin,
De dragoste ai spune că sufletu-i e plin.
Ba că o grea primejdie reg’nei te arată,
Ba, cunoscându-i setea de aur nesecată,
îi spune că tu singur ştii stâncile ce-nchid
Comorile-adunate de regele David[5].
Trufaşa Atalia, de două zile pare
Că e cuprinsă toată de-o sumbră frământare.

---

3 Mare preot din mitologia ebraică, a cărui funcţie au moştenit-o toţi urmaşii săi (n. r.).

4 După legenda biblică Levi a fost unul dintre patriarhii evrei care a dat numele unui întreg trib. Cei care făceau parte din acest trib – leviţii – erau subordonaţi preoţilor, îngrijindu-se de paza templului, pregătirea jertfelor în vederea sacrificiului etc. (n. r.).

5 Rege semilegendar din istoria evreilor, aprox. sec. X î.e.n. (n. r.).

Chiar ieri, în ochii-i ură adâncă am văzut,
Când se uita spre locul acesta sfânt, temut,
De parc-ascunde domnul, în marea lui zidire,
Pe cel ce va sili-o, cândva, la ispăşire.
Cu cât gândesc, mai mare-i, mă crede, teama mea
Că apriga-i mânie spre tine şi-o-ndrepta,
Ba chiar c-a Isabelei[6] odraslă sângeroasă
Va insultă pe domnul, în propria lui casă.

IOAD
Acel ce marea-n spume c-un semn a potolit,
Va-nfrânge ticăloşii şi tot ce au urzit
Urmând eterna lege ce-a dat-o prea înaltul.
De dumnezeu mi-e teamă, şi-atât; de nimeni altul.
Abner, de marea grijă ce-o ai, îţi mulţumesc;
Tu tremuri de pjdmejdjen umbră ne pândesc.
Da, inimă” ebree Înr2ieglujncălhate.
Nu suferă nici astăzi amara nedreptate:
Slăvit să fie domnul! Dar oare e de-ajuns
O leneşă virtute şi-al urii foc ascuns?
Credinta-adevărată la fapte mari te mână.
Doar ştii: de-opt ani, femeia străină şi păgână,
Fără vreun drept, pe tronul lui David s-a urcat,
I-a omorât urmaşii[7]; în sânge s-a scăldat;
Pe fiul ei ucis-a, şi pe nepoţi, în faşă
Şi către cer ridică azi mâna-i ucigaşă.
Iar tu, un stâlp acestui atât de şubred stat,
Crescut de prea viteazul şi sfântul Iosafat[8],
Ce-ai fost în fruntea oastei, când Ioram[9] îi urmase,
Şi linişte, adus-ai în târguri şi în case,

---

6 Soţia lui Ahab, după legenda biblică, mama Ataliei (n. r.).
7 Legenda biblică spune că Atalia', vrând să stingă neamul lui David, a dat poruncă să fie ucişi toţi fiii lui Ohozias. nepoţii *ei* (n. r.).
8 Descendent al lui David, în mitologia ebraică (n. r.).
9 Rege al regatului lui Iuda, după legenda biblică, fiul lui Iosafat şi fratele Ataliei (n. r.).

Când mort pe negândite căzu Ohozias[10]
Şi Iehu[11] risipit-a oştirea ce-a rămas –
Tu spui: „Mă tem de domnul, lumina-i mă pătrunde!”
Dar iată ce prin mine prea-naltul îţi răspunde:
„De zelu-ţi pentru lege, în van prea mândru eşti.
Prin sterpe legăminte crezi tu că mă cinsteşti?
Ce rod din jertfe, oare, la urmă mi se strânge?
Vreau ţapi şi junei? Crezi poate că sunt setos de sânge?
Regescul sânge însuşi te strigă, şi tu taci.
De slujba ta păgână e timp să te desfaci,
Să smulgi din neamul nostru a crimei rădăcină,
Şi-apoi, de vrei ca jertfe s-aduci, la templu vină”.

ABNER
Ce pot, în sânul ăstui popor robit de chin?
Virtute n-are Iuda, nici forţă Veniamin[12].
Cu spiţa cea regească deodată ni se stinse
Şi focul vitejiei străbune, neînvinse.
Iar domnul – spun cu toţii – de noi s-a lepădat,
De gloria ebree, el, mândru altădat,
La prăbuşirea noastră priveşte-n nepăsare
Şi pe vecie seacă e milă sa, se pare.
Stau reci ale lui braţe ce pentru noi făcură
Minuni, uimind o lume, prin număr şi măsură.
E mută arca sfântă şi nu mai sunt profeţi…

IOAD
Au fost cândva mai multe minuni de cât vedeţi?

10 Ultimul fiu al lui Ieram şi al Ataliei, după legenda tiblică, ucis de Iehu (n. r.).
11 Rege idolatru care, după legenda biblică, a uzurpat tronul regatului Izrael (n. r.).
12 Iuda şi Veniamin erau cele două triburi care alcătuiau regatul lui Iuda. Format la început din 12 triburi, regatul lui Iuda se divide, în urma revoltei celor 10 triburi din nord, împotriva urmaşilor lui David. Nemaivrînd să plătească tribut, acestea se separă, formînd regatul lui Izrael. Schisma politică o antrenează în curînd pe cea religioasă, introducîndu-se în regatul lui Izrael cultul zeilor unor popoare vecine: fenicieni, egipteni, asirieni. În regatul lui Iuda exista cultul unui dumnezeu unic – Iehova.
Tocmai aceste fricţiuni de ordin religios dintre cele două regate, despre care vorbeşte istoria semilegendară ebraică, i-au permis lui Racine analogia cu contemporaneitatea şi critica politicii de intolerantă religioasă dusă de Ludovic al XIV-lea faţă de protestanţi (n. r.).

Dar când stăpânul lumii ne-a dat mai mari dovezi?
Nevrednic neam, tu ochii nu-i foloseşti să vezi?
De-aude-a ta ureche al cerurilor tunet,
Au taina lor nu are în inima-ţi răsunet?
Să fie oare, Abner, nevoie de-amintit
Minunile cumplite ce înşine-am trăit?
Pe-acest pământ tiranii avură sorţi amare,
Căci domnul împlinit-a a sa ameninţare.
Ahab[13], necredinciosul, cu sânge a scăldat
Câmpia ce prin crimă şi sânge-a uzurpat.
La fel pieri, zdrobită, regina Isabela[14],
De-a cailor copite, şi tot pe câmpu-acela;
Şi parte-avură dinii de hoitul ei învins,
L-au sfâşiat în zece şi sângele i-au lins.
Rămase de ruşine minciuna idolatră,
Când foc din cer căzut-a pe-altarul sfânt de piatră.
Ilie[15], proorocul stăpân peste stihii,
A ferecat c-o vorbă înaltele tării:
Trei ani lipsit fu câmpul de ploaie şi de rouă.
Iar Elizeu[16] chemat-a pe morţi la viaţă nouă.
Abner, vei recunoaşte-n asemenea minuni
Pe dumnezeu, acelaşi şi azi ca-n timpi străbuni.
Când vrea, şi-arată slava atotbiruitoare:
Nicicând nu-şi lasă domnul poporul în uitare.

ABNER
Dar unde e mărirea promisă lui David,
Lui Solomon[17] în urmă prezisă îndoit?

---

13 Rege idolatru al regatului lui Izrael, după legenda biblică, tatăl Ataliei (n. r.).

14 Legenda biblică spune că Iehu, devenit rege, o aruncă pe Isabela dintr-un turn al palatului său, lăsând caii să-i calce trupul (n. r.).

15 După legenda biblică, Ilie şi preoţii lui Baal aduseră în acelaşi timp un sacrificiu divinităţilor lor; în vreme ce focul a coborît din cer pe jertfelnic, la rugăciunile lui Ilie, preoţii lui Baal se rugară zadarnic zeului lor (n. r.).

16 Legenda biblică spune că profetul Elizeu ar fi înviat din morţi pe fiul unor oameni care-l adăpostiseră (n. r.).

17 Rege al vechilor evrei (960-935 î.e.n.). A menţinut unitatea dintre cele 12 triburi ale regatului iudaic, care ajunsese în această perioadă la un mare prestigiu (n. r.).

Din stirpea lor ferice nădejde-aveam să vie
Un şir de regi, o mare, vitează seminţie;
Şi peste orice triburi şi orişice popor
Speram un rege numai s-ajungă domnitor,
Stârpind sămânţa neagră de certuri şi războaie,
Şi-n faţă-i, regii lumii cu toţi să se-ncovoaie.

IOAD
Te îndoieşti tu oare de-al domnului cuvânt?

ABNER
Dar spune tu, urmaşii lui David unde sunt?
Regescul trunchi, o, Ioad, e-uscat din rădăcină;
Nici cerul nu e-n stare să-nvie o ruină:
Ucis de Atalia fu ultimul vlăstar.
După opt ani, din groapă se scoală morţii iar?
De-ar fi greşit regină în oarba ei mânie,
Din sângele lui David, un strop, doar, să mai fie...
Ce-ai face?

IOAD

ABNER
Fericire mai mare n-am s-aştept
Decât să jur credinţă stăpânului de drept.
Nu cred să mai rămână vreun trib să nu-l vrea rege,
Dar din nădejdi deşarte nimic nu se alege.
Căci ştii: urmaş nevrednic, numai Ohozias
Cu fiii lui, din neamul regesc ne-a mai rămas.
Sub ochii mei chiar, Iehu îl omorî pe tată;
Ucişi de mamă fură copiii toţi deodată.

IOAD
N-am ce-ţi mai spune; însă, când astrul zilei, sus.

Va fi trecut treimea din crugu-i, spre apus,
Şi când sunarea treia la rugi o să te cheme,
Cu-aceeaşi râvnă-n templu să te găseşti din vreme
Va împlini prin fapte cel-prea-îndurător
Cuvântul său statornic, nicicând amăgitor.
Te du; pe turnul sacru mijesc de-acuma zorii
Şi cere pregătire splendoarea sărbătorii.

ABNER
Ce har divin ne-aşteaptă? Eu nu-nţeleg ce vrei.
Spre tine Iosabeta şi-ndreaptă paşii ei.
Mă duc să mă alătur şi eu mulţimii care
Atrasă e spre templu de-această sărbătoare.

SCENA 2

IOAD, *IOSABETA*.

IOAD
Prinţesă, la al vremii soroc noi am ajuns,
Când sfântu-ţi furt nu poate să mai rămână-ascuns.
Cât timp n-au bănuială de taina ta adâncă,
Duşmanii lui Iehova cutează mai mult încă
Şi râd de ne-mplinirea cuvântului divin;
Credinţa în izbânda-i îmbată ca un vin.
Aici pe-altar, păgâna cu inima de piatră
Lui Baal vrea s-aprindă tămâie idolatră.
Dar azi, pe micul rege salvat de mâna ta,
Sub aripa divină crescut, îl vor vedea.
Mai vârstnic el îmi pare prin mintea ce-o arată;
Nu-i va lipsi curajul de prinţ ebreu, vreodată.

ai
Dar până să dezvălui ascunsul său destin, Acelui care unge pe regi, vreau

să-l închin. Iar când leviţi şi preoţi veni-vor să s-adunc, Al cui urmaş e prinţul regal, eu le voi spune.

IOSABETA

Dar numele-i şi spiţa le ştie oarecum?

IOAD

Că-l cheamă Eliakin şi-a fost găsit în drum. El crede chiar că mama l-a lepădat cu silă Şi locul de părinte i-l ţin azi eu, de milă.

IOSABETA

Din ce primejdii, doamne, pe prunc eu l-am scăpat, Şi ce primejdii încă mai are de-nfruntat!

IOAD

Cum, iarăşi îndoiala a prins să se deştepte?

IOSABETA

La sfaturile tale mă plec: sunt înţelepte. Din ziua-n care smuls-am copilul dintre morţi, Eu te-am lăsat pe tine, de grijă tu să-i porţi. Nevrând s-arăt iubirea-mi mai mult decât e bine, Arareori copilu-l luam pe lângă mine, Că nu cumva vreodată, în tulburarea mea, Să-mi scape, printre lacrimi, şi taina lui, cumva. Şi-acuma, de trei zile şi nopţi, fără-neetare, în rugă doar şi-n plânset îmi caut alinare. Dar astăzi vin la tine cu-o întrebare grea: Ce sprijin, la prieteni, crezi tu că poţi avea? Abner, Abner viteazul, cu noi va merge oare? Să-l apere pe rege, răspunde la chemare?

IOAD

Sunt sigur de credinţa-i, dar încă i-am ascuns Că noi avem un rege, ce-odată va fi uns.

IOSABETA

Şi pe Ioas, au cine-l păzeşte de primejde? Obed sau Amnon? Care e om mai de nădejde? Părintek-mi pe ambii de daruri i-a umplut.

IOAD
Tiranei Atalia cu toţii s-au vândut.

IOSABETA
Şi cine vrei să-nfrunte pe slugile-i plecate?

IOAD
Noi toţi, leviţi şi preoţi şi-a domnului cetate.

IOSABETA
Da, ştiu că-n mare taină la tine au venit,
Că numărul, prin grija-ţi, li-i astăzi îndoit.
Urând-o pe regină, iubindu-te pe tine,
Legaţi prin jurăminte, eu ştiu că le vor ţine,
Când vor afla că Ioas e-al lui David urmaş.
Dar oricât de fierbinte li-i zelul pătimaş,
A regelui izbândă pot s-o câştige oare?
Ajunge numai râvna în lupta-atât de mare?
Căci dacă Atalia aude doar un glas,
C-ascuns e-n templu fiul născut de-Oozias,
Cohortele-i barbare le va chema la arme,
Ca să-mpresoare templul şi porţile să-i sfarme.
Putea-vor împotriva acestor cruzi păgâni
Cucernicii tăi preoţi lupta cu a lor mâini,
Când pricepuţi sunt numai a se-nchina şi plânge,
Şi n-au vărsat vreodată decât al jertfei sânge?
Mi-e teamă să nu piară Ioas sub ochii lor.

IOAD
Tu uiţi ce poate domnul când vine-ntr-ajutor.
El, cel ce ocroteşte orfanii fără pată
Şi celor slabi dând sprijin, puterea şio arată?
Cel ce nu lasă neamul sub jug şi tiranii,

Pe-Ahab şi Isabela îi şterse dintre vii;
Ioram, soţul fiicei, lovit a fost de moarte,
Ohozias, urmaşul, avu aceeaşi soarte.
Părea, răzbunătorul, un timp să-i fi uitat;
Dar azi se-ndreaptă braţu-i spre neamul blestemat.

IOSABETA
Şi tocmai de dreptatea-i prea aspră mă pot teme:
Lovit să nu îmi fie nepotul, de blesteme.
Căci cine ştie dacă nu pentru crima lor,
Ursit a fost din faşă a fi ispăşitor?
Ori domnul, despărţindu-l de groaznicele-i rude,
Pentru David ierta-vă păcatele lor crude?
Cumplitul ceas, când cerul copilul mi l-a dat,
Mereu mă urmăreşte – şi cum l-aş fi uitat!
Zăceau jos pe podele toţi prinţii dinastiei.
Cum strălucea pumnalul în mâna Ataliei!
Pe-oştenii ei sălbatici, ea îi întărâta,
Ca viu să nu rămâie din casa-i careva.
Ioas, la pieptul doicii, de-aceeaşi lovitură
Străpuns, zăcea în sânge, şi mort ei îl crezură.
Şi doică-n faţa morţii, vai, cum va fi luptat,
Vrând să ferească pruncul de fierul blestemat!
Luându-l, plin de sânge, doar lacrimile-mi, parcă,
în stare-au fost în pieptu-i viaţa iar s-o-ntoarcă
Şi poate că de spaimă la pieptul meu s-a strâns,
Sau a voit să curme amarnicul meu plâns.
Iubirea mea, o, doamne, nu-i fie crudă piază!
Pe singurul lui David urmaş, să aibi în pază!
În frica legii tale, în casa ta-i crescut;
Alt tată decât tine, el nu a cunoscut.
Azi, în ajunul luptei cu marea ucigaşă,
De şovăie credinţa-mi şi carnea mea e laşă,
Şi sângele-mi îngheaţă, şi-n plâns de izbucnesc

De teamă pentru soarta urmaşului regesc –
Tu către el prea sfânta făgăduiala-o ţine
Şi pentru slăbiciune, mă ceartă doar pe mine!

IOAD
Păcat nu este plânsul, dar uiţi că dumnezeu
În grija-i de părinte să credem, vrea, mereu?
Mânia-i nu e oarbă, nu vrea să pedepsească
În fiul drept, o fărădelege părintească.
Şi toţi acei ce încă mai cred în legea să,
Prin alte jurăminte, în templu, s-or lega.
Pe a lui David spiţă ei toţi o venerează,
Dar faţă de regină doar ura lor e trează.
Prin nobila-i sfială, Ioas îi va mişca:
Regescul sânge pare a străluci în ea.
Iar domnul, cu-a sa voce-ntărindu-ne exemplul,
Mai cald oricărei inimi azi va grăi în templu.
Doi regi fără credinţă pe rând l-au înfruntat.
Deci trebuie alt rege să fie-nscăunat
Cu mâna preoţimii, ca să-şi aducă-aminte
Că-i redădu prea-naltul acele drepturi sfinte,
Că-l scoase din uitarea unui mormânt de zid,
Să reînvie stinsa făclie-a lui David.
Dar, doamne, de-i nevrednic de mândra-i seminţie,
Şi de e scris ca drumul lui David să nu-l ţie,
Usucă-l de pe-acuma că spicul într-un lan,
Că floarea pârjolită de un simun duşman,
Iar de-i menit copilul, ca rege, cu credinţă,
Smerit să-ndeplinească-nţeleapta ta voinţă,
Tu pune sceptru-n mâna vlăstarului regesc
Şi-mi întăreşte braţul, duşmanii să-i lovesc,
Înfrânge-o pe1 regină, dă-mi liber frâu mâniei!
Urzelile lui Matan şi ale Ataliei
Încurcă-le, stăpâne, ca prin greşeala lor,

Pieirea să le vie din propriul popor.
Şi-acum te las. De altfel văd nobile fecioare,
Cu fiul tău şi fiica, venind să te-nconjoare.

SCENA 3

IOSABETA, *ZAHARIA*. *SULAMITA*. *CORUL*.

IOSABETA
Iubite Zaharia, nu te opri din drum,
Prea sfântul tău părinte e-n templu de pe-acum.
Voi, fiice-ale lui Levi, din fragedă pruncie
în voi aprins-a domnul a zelului făclie.
Voi, ce-mpărţiţi adesea amarul meu suspin,
— Unică mângâiere în aste vremi de chin –
în mâini purtaţi buchete, pe frunţi purtaţi odoare,
Precum odinioară, la sfânta sărbătoare.
Ci vai, în vremea noastră de jale şi amar,
Doar lacrimi se cuvine s-aducem noi în dar.
Dar ascultaţi: se-aude cum cornul sacru sună;
Curând intra-va-n templu mulţimea ce se-adună.
În timp ce pentru slujbă mă duc să mă-nveşmânt,
Voi lăuda aduceţi stăpânului prea sfânt.

CORUL
E plin tot universul de marea strălucire
A domnului! Sfinţiţi-o de-a pururi la altare!
El e mai vechi ca Timpul. Cântaţi cu-nsufleţire
Imensa-i îndurare

O VOCE (*singură*)
Zadarnic ni s-ar cere
Ca numele-i poporul să-l treacă sub tăcere;
Sfârşit nicicând nu are. O zi celei ce vine

vesteşte-a sa mărire,
E plin tot universul de marea-i strălucire.
Cântaţi cu-nsufleţire
Imensa-i îndurare!

TOT CORUL
E plin tot universul de marea-i strălucire.
Cântaţi cu-nsufleţire Imensa-i îndurare!

O VOCE
El florile-n plăcute culori le-a-nveşmântat.
Şi el, tot el a dat Căldură la amiază, răcoare-n miez de noapte.
Şi-n chip de roade coapte Prin el plăteşte câmpu-ntreit cât a luat. El soarelui poruncă dă firea s-o trezească.
Printr-al luminii har;
Iar legea lui cea stanţa, curată, îngerească, E pentru omenire cel mai de seamă dar.

ALTĂ VOCE
Păstrează amintirea, Sinai, mereu nestinsă, A zilei dintre toate vestită pe pământ,
Când sus, pe culmi aprinse,
— Din nori rostind prea-naltul slăvitul său cuvânt, O rază din mărirea-i şi nouă ne-o-întinse.
Dar foc de ce se-neinse Şi nori de fum zbucniră cu-al trâmbiţelor sunet,
Din fulgere şi tunet? Pământul să răstoarne voia din temelii,
Pe crugul lor să-ntoarne
Străvechile stihii?

ALTĂ VOCE
Astfel dezvăluită fu neamului ebreu
A legii sale sfinte Lumină fără moarte.
Porunca fu să poarte
O dragoste eternă acestui dumnezeu.

TOT CORUL

O sfântă bunătate, Dreptate întru toate,

Ferice este omul ce ţie îţi închină Iubirea sa, de care e inima lui plină!

O VOCE

(*singură*)

El pe strămoşi îi scoase din groaznică robie Şi le dădu şi mâna-n pustii nemăsurate[18]. Se dărui pe sine prin legea veşnic vie, Şi cere doar credinţă şi suflete curate.

CORUL

O sfântă bunătate! Dreptate întru toate!

ACEEAŞI VOCE

Pentru străbunii noştri el despică o mare[19]; Din negre stânci el apa o scoase la lumină: Se dărui pe sine prin legea lui cea *mate* Şi cine o cunoaşte smerit i se închină!

CORUL

O sfântă bunătate!

Dreptate întru toate! Ferice este omul ce ţie îţi închină Iubirea sa, de care e inima lui plină!

ALTĂ VOCE (*singură*)

Voi firi de robi nevolnici, ce ştiu numai de frică, Pentru atâtea daruri n-aveţi recunoştinţă?

Vi-s inimile sterpe, de nu se mai ridică Nici până la iubire, necum pân la credinţă? Stăpânu-şi bate sclavul şi el îi poartă ură, Dar pe părinţi copilu-l iubeşte cu căldură, Voi domnului îi cereţi tot raiul ce-i visaţi, *i* Dar voi, în schimb ce-i daţi?

---

18 Legenda biblică spune că în pustiul Sinai, după ieşirea din Egipt, evreii s-au hrănit cu mană (n. r.).

19 Aluzie la legenda biblică referitoare la trecerea Mării Roşii de către evreii ieşiţi din robia Egiptului (n. r.).

CORUL

O sfântă bunătate!

Dreptate întru toate! Ferice este omul ce ţie îţi închină Iubirea sa, de care e inima lui plină!

ACTUL II

SCENA 1

IOSABETA, *SULAMITA*, *CORUL*.

IOSABETA

Opriţi-vă, copile, din rugă şi cântare; E timpul să ne ducem şi noi la slujba mare, În astă zi prea sfântă; şi ceasul a sunat: Vom merge-n faţa celui de-a pururi lăudat.

SCENA 2

IOSABETA, *ZAHARIA*, *SULAMITA*, *CORUL*

IOSABETA

Ce-i, fiul meu? Ce oare te-a-ntors în grabă mare, De eşti atât de palid şi fără răsuflare?

O, mamă!

ZAHARIA

IOSABETA

IOSABETA

Cum?

ZAHARIA

Da, şi chiar altarul se află părăsit.

IOSABETA

Vai, tremur! Spune! Mama ta încă nu-nţelege.

ZAHARIA

Marele Preot – tata – nehinase, după lege, întâia pâine coaptă din grâul ăstui an, Acelui ce dă hrană şi omului sărman; Ca jertfă pentru pace, înjunghiase-o oaie Şi el sfinţea în abur de sânge, măruntaie; îl ajută, la slujbă, firav, Eliakin, înveşmântat, ca mine, în haina lui de în. Cu sânge din jertfelnic, spre binecuvântare, Stropiră preoţi obştea şi sfintele altare. Un zgomot surd s-aude; norodul fremătând, Dinspre amvon şi-ntoarce mirat, priviri şi gând, Şi ce văd? O femeie în templu se arată E însăşi Atalia, pagina blestemată.

O, cerule

IOSABETA

ZAHARIA

Jos, unde bărbaţii doar pot sta, înainta femeia, trufaşă-n mers şi rea. Şi-aproape că intrase în despărţirea unde Pot după datini sfinte leviţii, doar, pătrunde. Înspăimântată, obştea în lături se trăgea, iar tata, în mânie, mai aprig îmi părea Ca Moisc, când în faţa lui Faraon stătuse. „Te du din locu-acesta, regină, el îi spuse,

Femeie şi păgână, aici nu-i locul tău, Sau vrei să-nfrunţi pe domnul în chiar lăcaşul său?” Regina, săgetându-l cu ochii ei de fiară, Se pregătea să-i strige cuvinte de ocară. Eu nu ştiu, poate-un înger atunci s-a arătat Şi-n faţa ei cu spada de flacără a stat. Gă limba ei deodată rămase împietrită Şi toată îndrăzneala-i se prăbuşi trăsnită. Căta, cu ochii ţintă-n acelaşi loc mereu, Uimiţi, la Eliakin, ce stă lângă-arhiereu.

IOSABETA

Cum? Aţi lăsat copilu-naintea ei să vină?

ZAHARIA

Şi eu şi el privit-am la mârşava regină,

Şi scârba ne cuprinse la fel pe amândoi.
Ne-nconjurară preoţi, scoţându-ne apoi.
Iar ce-a mai fost, eu nu ştiu, nici ce se va alege.
Venii să-ţi spun în grabă cumplită fărdelege.

IOSABETA
Ca să ni-l ia, venise regina, aşadar;
Pe el îl căutase mânia-i, la altar.
Eu l-am crescut în lacrimi şi-n ceasul ăsta poate…
De David aminteşte-ţi, o doamne ce vezi toate!

SULAMITA
Dar pentru cine, mamă, atâta plâns şi chin?

ZAHARIA
Primejduit e oare acum Eliakin?

SULAMITA
Regina împotrivă-i să fie mâniată?

ZAHARIA
Se teme şi de bietul copil fără de tată?

IOSABETA
Ah, iat-o! Hai să mergem. Nu vreau s-o întâlnim.

SCENA 3

ATALIA, *AGAR*, *ABNER*, SUITA *ATALIEI*.

AGAR
Regină-n aste locuri, de ce să ne oprim, Qnd orice iese-n cale aici doar te jigneşte? Ci lasă templu-n seama acelui ce slujeşte Şi fugi de zarva asta, retrage-te-n palat, Şi pacea să şi-o afle sufletu-ţi frământat.

ATALIA

Nu pot. Vezi slăbiciunea şi marea-mi tulburare... Lui Matan dă-i de veste. Să vie-n grabă mare. Ferice-aş fi ca astăzi să pot afla prin. El Dorita liniştirecejto găsesc de fel.

(*Se aşează*.)

SCENA 4

ATALIA, *ABNER*, SUITA *ATALIEI*,

ABNER

Dacă-ndrăznesc să-l apăr, fie-mi iertat, regină Dar zelul ce-i arată Ioad, e fără vină. De domnu-i dată legea eternă ce-o slujim; El rândui ce templu anume să clădim Urmaşilor lui Aaron k-a-neredinţat jertfirea;

i Au locul lor leviţâi şi slujba li-i menirea: Dar mai ales oprit-a el, singurul stăpân, Norodul să se-nchine vreunui zeu păgân. În spiţa domnitoare, soţie-ai fost şi mamă; Şi-atât eşti de străină, încât să nu ţii seamă De lege şi de datini? Şi tocmai azi a fost... Dar iată, vine Matan. Mă duc, căci n-are rost...

ATALIA

Ba nu. Că-mi stai în faţă, Abaer, sunt bucuroasă.
Dar azi de semeţia lui Ioad nici că-mi pasă,
Şi nici de învechitul eres deşert al lor,
Ce-nchide veşnic templul, oricărui alt popor.
Căci altceva mai grabnic nelinişstea-mi trezeşte...

Ştiu că din anii fragezi crescut-ai ostăşeşte *jj* Şi inima-ţi cea dreaptă ştie să dea, Abner, li Şi regelui credinţă şi domnului din cer.

Rămâi.

SCENA 5

ATALIA, *ABNER*, *MATAN*, SUITA *ATALIEI*.

MATAN

Ce caută aicea a ta regească faţă? Ce mare tulburare, ce spaimă te îngheaţă? Tu uiţi unde te afli, pe ce tărâm duşman? Cutezi să te apropii de-un templu ce-i profan „*ijf* Ori stinsă este ura ce-ţi clocotea în vine?

ATALIA

Cuvântul meu ascultă-l! Şi-l înţelege bine: Nu de trecut e vorba. Ce-a fost, s-a întâmplat Şi nu dau socoteală de sângele vărsat. Eu cred că fapta-mi însăşi a fost o datorie. Şi nu primesc norodul judecător să-mi fie.

Deşi-n obrăznicia-i mi-azvârle cu venin,
Dreptate mie cerul mi-a dat, şi chiar din plin.
Izbânzi încununară puterea-mi tot mai mare;
Stăpână-i Atalia din mare până-n mare.
Deplină pace-adus-am eu în Ierusalim;
De năvăliri de peste hotar nu auzim.
Erau, sub regii voştri, neîncetat bejenii,
Dar azi nu mai cutează s-atace filistenii.
„Regină”, „soră”mi spune monarhul sirian.
Chiar Iehu, casei mele duşman jurat, viclean,
Acel care-mi trecuse de mult peste fruntarii,
E-mpresurat pe-ntinsul mănoasei lui Samarii.
Şi nu poate să schimbe amarul lui destin,
Căci am stârnit asupră-i puternicul vecin.

Eu însămi, izbăvită de cumpenele grele, în tihnă gust azi rodul înţelepciunii mele.

De două zile însă, un fapt neaşteptat în împăcatu-mi cuget venin mi-a picurat.

Un vis – se poate oare un vis să mă-nspăimânte,
Şi, ca o lamă rece, în pieptu-mi să se-mplânte?
Încerc să scap, dar visul mă chinuie mereu…
Cumplită era noaptea de întuneric greu,
Când mama, Isabela, păru că-mi iese-n cale,
Aidoma gătită ca-n ziua morţii sale.
Mândria-i n-o frânsese sfârşitul ei cumplit.

Ba mai păstra, ca-n viaţă, obrazul netezit
Cu dresuri şi cu farduri menite să înşele,
S-acopere privirii a vârstei urme grele.
Ci tremură – îmi spuse – tu, demn copil al meu,
Te-nfrânge şi pe tine azi zeul lor ebreu.
Şi tu îi cazi în mină şi-i fără de iertare.”
Sfârşindu-şi povestirea mult înfricoşătoare,
Ea umbră peste patu-mi să-neline parc-a vrut,
Dar când s-o strâng în braţe şi cald să o sărut, în locul ei găsit-am doar hălci de trup, ciuntite,
Tirâte prin noroaie, de sânge năclăite.
Şi câini flămânzi, în haită, fâşii din stârv smulgeau,
Se-ncăierau pe pradă şi sângele-l lingeau.
O, doamne!

ABNER

ATALIA

Şi deodată, din vălmăşag apare Un copilandru-n splendid veşmânt de sărbătoare, Cum numai marii preoţi le poartă la ebrei, Şi-au revenit din spaimă, văzându-l, ochii mei. Şi-n loc de gheaţă-n vine, simţii din nou căldură, Privind gingaşa, blândă şi nobila-i făptură – Când – îmi străpunse pieptul pumnalul său, şi el, Adânc, până-n prăsele mi-l înfigea, mişel. Această-nvălmăşală de arătări ciudate Păreau că la-ntâmplare veneau amestecate; Mă ruşinam că frică-mi stârnea un vis ciudat Ivit din sumbre neguri, în somnu-mi tulburat. Dar adormitul cuget, de două ori se-nfruntă în zbucium, iar şi iarăşi, cu nălucirea cruntă. Din nou, în ochii minţii, de două ori a stat Copilul, cu pumnalul spre mine îndreptat. La urmă, istovită de-atâta chin şi groază, M-am dus să-l rog pe Baal, ca să mă aibă-n pază, Să readucă pacea în creieru-mi încins. Dar ce nu face omul când spaima l-a cuprins! Spre templul lui Iehova un gând mă tot mâna, Cu o nădejde-ascunsă ciudat, în mintea mea, Să-nduplec cu ofrande pe nevăzutul zeu, Să-i îmblânzesc mânia, să nu mai fie rău. Pontifice-al lui Baal, mă iartă: am fost slabă. Când intru, tace ruga şi lumea pleacă-n grabă. Ioad, marele preot, se-arată mânios Şi-n timp ce îmi grăieşte, alături, luminos, Revăd

copilul care-mi ameninţă viaţa: Aşa cum se-arătase în vis îi era faţa; Aceiaşi ochi, acelaşi veşmântul alb de în, Aceeaşi şi stătură, şi mersul drept şi lin. Aievea, lângă preot mergea în grea tăcere. Mulţimea-l înconjoară şi în mulţime piere…

Aceasta-i tulburarea ce-aicea m-a adus Şi-aştept s-aud acuma voi ce aveţi de spus. Ce prevesteşte, Matan, minunea? Te ascult.

MATAN

Şi visul şi-ntâmplarea mă-ngrijorează mult.

ATALIA

Abner, şi tu văzut-ai copilul, ca şi mine.
Din ce neam, din ce trib e? Ce sânge-i curge-n vine?

ABNER

La slujbă azi în templu văzut-am doi copii. Al lui Ioad e unul. Dar nu are alţi fii. Pe celălalt eu nu-l ştiu.

MATAN

De ce să pierdem vreme? Să facem ca de nimeni să n-avem a ne teme. Ioad mă umileşte cum nici nu pot să spun, iar eu mă plec nainte-i, în loc să mă răzbun, Şi-n tot ce fac, dreptatea e singurul meu sfetnic. Dar n-ar lăsa în viaţă nici el pe un nevrednic, De-ar fi chiar fiu-i însuşi, cu gânduri vinovate.

ABNER

Un biet copil, ce crimă să făptuiască poate?

MATAN

Când cerul ni-l arată cu mâna pe jungher,
Cum să n-ascult de sfatu-nţelept venit din cer?
Ce-aştepţi?

ABNER

Cum, numai pentru că a visat regina, Vrei să ucizi copilul? Aceasta-i este

vină?

Nici nu-i cunoaştem neamul din care s-a născut, Nici cine-i este tată…

MATAN

De-ajuns că e temut.

Iar dacă-i de neam mare, să piară şi mai iute; O spiţă strălucită primejdiile ascute. Şi dacă dimpotrivă e doar un om de rând Ce-mi pasă dacă-n sânge îl voi vedea curând? A regilor viaţă atârnă prea adese De grabnice pedepse. Prea mult să nu ne pese! Nu-s vrednice de-un rege prea îndelungi sfieli, Şi vinovat e-oricine trezeşte bănuieli.

ABNER

Eşti preot, Matan, astfel de vorbe-ţi ies din gură? Crescut-am în războaie de sânge şi de ură, Şi sunt al răzbunării regeşti drept slujitor; Dar pe orfan, sărmanul, să-l cruţi eu te implor! Un preot, se cuvine drept tată loc să-i ţie. Ca slujitor al păcii în vremuri de urgie, Tu, îmbrăcându-ţi ura într-un făţarnic zel, Vrei, cât mai iute, sânge să curgă, vrei măcel! Deschis mi-ai dat poruncă să-ţi spun ce cred, regină. Răspunde-mi, care-ţi este a temerii pricină? Acel copil pe care în vis tu l-ai văzut Şi-n templu ţi se pare că l-ai recunoscut?

ATALIA

Aş vrea să cred că ochii mă-nşeală de-astădată,
Că fără tâlc e visul de care-s frământată.
Deci vreau să văd copilul de-aproape, să-i scrutez
În linişte obrazul. Şi vreau să-i cercetez
Pe amândoi copiii! Aduceţi-i!

ABNER

Mi-e teamă…

ATALIA

Cum? S-ar putea ca vorba-mi să nu o ia în seamă?
Ciudată-mpotrivire! Ce pricină-ar avea?
Se poate-mpotrivirea de bănuit să-mi dea.

Ioad sau Iosabeta cu amândoi să vină.

De nu, când vreau, poruncă voi da, căci sunt regină.

Dar preoţimea voastră – pot fără greş să spun – Are-un noroc pe lume: că eu am suflet bun.

Ştiu ce spun despre mine şi despre-a mea domnie,

Şi cât merg de departe cu-această limbuţie.

Iar ei sunt tot în viaţă şi templul e-n fiinţă,

Dar să tot rabd într-una e peste-a mea putinţă.

Ioad să-şi potolească evlavia prea multă,

Să nu mă zădărească din nou cu vreo insultă!

Puteţi pleca.

SCENA 6

ATALIA, *MATAN*, SUITA *ATALIEI*.

MATAN

Pot spune-acum, regină, în voie ce gândesc; Să spun tot adevărul stăpânului regesc. Simt cum un monstru creşte în umbra sfintei arce: Nu aştepta, regină, nori grei să se descarce. Că la Ioad se duse Abner, în zori, nu ştii; Dar ştii ce credincios e trecutei dinastii. Ioad pe fiu-i poate ar vrea, de-i cu putinţă, Ori pe copilul care în vis te ameninţă, Să-l facă rege…

ATALIA

Bine că ochii mi-ai deschis, Şi bănui ce-a vrut cerul să-mi prevestească-n vis. Dar vreau, şi cât mai iute, să curm orke-ndoială. Copilul, orice crede, dă lesne la iveală; Ades ca să ştii totul, de-ajuns e un cuvânt.

S-aduci copilul, Matan, vreau să-i vorbesc curând. Dar între timp, ai grijă, fără să dai alarma, Ca tirienii gărzii să ia cu toţii arma.

SCENA 7

IOAD, *IOSABETA*, *ATALIA*, *ZAHARIA*,
ABNER.

SULAMITA, *DOI LEVIŢI*, *CORUL*, SUITA *ATALIEI*.

IOSABETA (*celor doi leviţi*)

Voi, slujitori ai legii, cu ochii-n patru fiţi: Păziţi copiii-aceştia dragi şi nepreţuiţi.

ABNER

Prinţesă, nu te teme, în mâna mea e paza.

ATALIA

O, ceruri! El el El el Simt că mă prinde groaza. Mă uit, şi tot mai bine revăd azi chipul său: Soţie a lui Ioad, acesta-i fiul tău?

IOSABETA

De el vorbeşti?

ATALIA

De dânsul.

IOSABETA

Că fiul meu acesta-i.
Nu-s mama lui, vezi bine
E tatăl tău?

ATALIA

Atunci, copile, cine

IOSABETA

Dar cerul până acum, firesc.

ATALIA

I De ce atâta grabă? Cu el vreau să vorbesc… Tu lasă-l să răspundă.

IOSABETA

La vârsta lui crezi oare Că ale sale spuse pot fi lămuritoare?

ATALIA
I E-n vârsta inocenţei. În curăţia sa,
Rosteşte adevărul şi nu-l poate schimba.
Să spună tot ce ştie, vreau să-i cunosc povestea.

IOSABETA
O, doamne! Luminează-l în clipele acestea!
Ce nume porţi, copile?
Şi tatăl tău?

ATALIA IOAS
Îmi spun Eliakin.

ATALIA

IOAS
Orfan sunt; nu ştiu de unde vin. În grija celui veşnic, de când venii pe lume, N-am cunoscut părinţii, nici nu le ştiu de nume.

ATALIA

IOAS
Mi se spune că singur m-au lăsat.

ATALIA
Dar când şi cum?

IOAS
Din clipa când viaţă mi s-a dat.

ATALIA
În ce ţinut văzut-ai lumina prima oară?

IOAS

O patrie am: templul; şi nu am altă ţară.

ATALIA

Dar unde ţi se spune atunci c-ai fost aflat?

IOAS

Înconjurat de fiare, aproape sfâşiat.

ATALIA

Şi cine-aici te-aduse?

IOAS

E o necunoscută Ce nimeni nu o ştie şi n-a mai fost văzută.

ATALIA

Cine-ţi purtă de grijă, în primii ani, nu ştii?

IOAS

Nu părăseşte domnul din ceruri, pe copii. Preaînaltul, ce dă hrană şi păsărilor toate, împarte tuturora din marea-i bunătate.

Eu zilnic rugăciunea mi-o spun lângă altar,

Şi hrană-mi dă preabunul, din ce primeşte-n dar.

ATALIA

Dar ce minune nouă mă tulbură, m-apasă? Copilul, vocea-i blânda, făptura lui aleasă, *jfj* Mi-alungă duşmănia din sufletu-mpietrit. Şi nu ştiu… oare milă-i aceea ce-am simţit?

ABNER

Acesta e, regină, temutul duşman oare? Mai poţi tu da crezare la vise-nşelătoare? Afară dacă mila, ce te-a înfiorat, Nu-i însăşi lovitura de care-ai tremurat.

Plecaţi?

ATALIA (*către* Ioas *şi Iosabeta*)

IOSABETA

A spus copilul ce ştie despre sine; Din faţa ta, regină, să plece, se cuvine.

ATALIA (*lui* Ioas) Nu. Stai. Şi spune-mi, ce faci în fiecare zi?

IOAS

Slăvesc pe domnul. Legea-i încerc a mi-o-nsuşi, Tot învăţând citirea în cartea-i veşnic vie, Şi înâna-mi se deprinde încet a o şi scrie.

ATALIA

Şi ce îţi spune legea?

IOAS

Pe domnul să-l iubim, Pe domnul, ce nu iartă când numele-i hulim. El apără orfanii, el pe semeţ îl frânge Şi pedepseşte aspru pe cel ce varsă sânge.

ATALIA

Prea bine, dar în templu, întreg acest popor Ce face?

IOAS

Îl slăveşte pe domnul domnilor.

ATALIA

Şi domnul vrea să fie slăvit de-a pururi oare?

IOAS

Da, nu e loc în templu decât de închinare.

ATALIA

Dar cum petreci altminteri?

IOAS

Lângă altar când stau, Marelui preot smirna şi sărea i le dau. Văd slujba săvârşită în toată strălucirea Şi-ascult, în coruri, psalţii slăvind nemărginirea.

ATALIA

Cum, altceva mai vesel tu nu cunoşti de loc? Pentr-un copil, e-o soartă lipsită de noroc. Vino-n palatu-mi unde-s odoare minunate…

IOAS

Să părăsesc pe domnul şi marea-i bunătate?

ATALIA Dar nimeni nu-ţi va spune să-l uiţi, de nu vei vrea.

IOAS

Nu i te-nchini.

ATALIA

Tu, însă, s-o faci o vei putea.

IOAS

Să văd cum tu la idoli te-nchini, nu la preaînaltul…

ATALIA

Am zeul meu, copile; la rândul tău, ai altul. Sunt amândoi puternici.

IOAS

O, teme-te de-al meu! Al tău nici nu există, al meu e dumnezeu.

ATALIA

La mine-a tale zile vor fi mult mai plăcute.

IOAS

Nu, pe cei răi norocul îi părăseşte iute.

ATALIA
Dar cine-i rău? Ia spune!

IOSABETA
Regină, nu uita,
Că-i un copil!

ATALIA
Se vede ce poate învăţa. Eliakin, ascultă, îmi place-a ta purtare. Copil de rând tu nu pari, nu eşti ca orişicare. Priveşte, sunt regină, şi n-am moştenitor, Tu leapădă-ţi şi tagma şi portul din popor; De toată bogăţia-mi să ai tu însuţi parte, încearcă, dar! Cuvinte eu nu arunc, deşarte. Alăturea de mine, în orice loc mereu Vei sta şi pretutindeni vei fi ca fiul meu.
Că fiul tău?

IOAS ATALIA
Întocmai. Şi taci?
Să las aşa părinte...

IOAS
De bună seamă.

ATALIA
Ce spui?

IOAS
Pentru-aşa mamă!

ATALIA
Ce ţinere de minte! În tot ce spune el, Pe Ioad şi pe tine v-aud; gândiţi la fel. Aşa foloase trageţi din pacea ce v-am dat-o? Copiilor în suflet otrav-aţi strecurat-o, Şi ura împotrivă-mi şi neamului august, Ca numele-mi să-l spună cu groază şi dezgust.

IOSABETA

Ei ştiu cine aduse asupra lor năpasta:
O ştie toată lumea; şi te mândreşti cu asta.

ATALIA

Da, în minia-mi dreaptă, făcut-am lucru bun: Am pedepsit copiii, părinţii să-mi răzbun. Ucişi mi-au fost în faţă şi frate şi părinte, iar mama azvârlită din turn. Să nu ţin minte Cum au pierit în sânge-ntr-o zi optzeci de prinţi? Simt şi-azi fiori de groază în vinele-mi fierbinţi! De ce? Pentru că mama pe drept îi pedepsise Pe bârfitori, pe ceata profeţilor de vise. Ori eu, regină fără de suflet, fiică rea, Robită slăbiciunii şi milei, trebuia Să nu răspund turbării şi vorbelor deşarte, Cu hulă pentru hulă, cu moarte pentru moarte? În viaţă să rămână ai lui David nepoţi, Când voi pe-urmaşii tatei ucisu-i-aţi pe toţi? Ce-aş fi păţit eu, dacă, din milă femeiască, Lăsam, ca mamă bună, copiii să trăiască Şi nu loveam amarnic, să piară înecaţi în sânge, orice rude ce voi le răsculaţi? Doar însuşi zeul vostru, al răzbunării crunte, El rupse între case-nrudite orice punte. Eu îl urăsc pe David şi orice strănepot îmi e urmaş şi totuşi străin eu îl socot.

IOSABETA

Şi-ai izbândit în toate. Va judeca preaînaltul!

ATALIA

Ştiu, zeul vi-i refugiul unic, căci n-aveţi altul.
Dar cum vă împlineşte ce-a spus prin profeţii?
Veni-vă acel rege să-nalţe seminţii,
Din sângele lui David, nădejde de-o vecie?
Te las. Vom mai vorbi noi. Ce ştiu, mi-ajunge mie.
Ce-am vrut să văd, văzut-am.

ABNER (*către* Iosab*eta*)

Păstrez cuvântul dat: Ia-ţi înapoi copiii ce mi-ai încredinţat.

SCENA 8

IOAS,

IOSA*BETA*,
ZAHARIA,
SULAMITA, *SOAD*,
ABNER, *LEVIŢI*, *CORUL*.

IOSABETA
Cuvintele-ngâmfatei le-ai înţeles tu bine?

IOAD
Te frământai zadarnic şi milă-aveam de tine. Stăm gata cu leviţii să-ţi sar într-ajutor, Chiar de-ar fi fost cu tine o dată, aici să mor.
(*către Ioas*, *îmbrăţişându-l*)
Preasfântul să te aibă în paza lui pe lume; Curajul tău, copile, e demn de sfanţu-i nume. Abner, pentru credinţă şi ţie-ţi mulţumim. Dar nu uita de ora când vrem să-ne-ntâlnim. Această ucigaşă – vedeţi nelegiuirea! Ne-a smuls din rugăciune, ne-a întinat privirea. E vreme ca, din jertfe, un sânge nepătat Şi lespedea s-o spele, pe unde a călcat.

SCENA 9

CORUL O FATĂ DIN COR
În ochii-ne ce astru străluceşte? Şi ce va fi odată copilul minunat?
Niciun păcat nu-i ispiteşte. Splendori deşarte din palat Pe toate le dispreţuieşte.

ALTA
Când unui zeu al Ataliei
Tămâie-aprinde şi îi cântă, Copilul – inimă vitează – Pe domnul laudă-n vecie. Şi că profetul mort, Ilie, O altă Isabelă-nfruntă.

ALTA

Dar cine e copilul cu tainkă-obârşie?
Au cine să ne spună? Fiu de profet să fie?

ALTA
Aşa, odinioară, blajinul Samuel’,
Crescut de mic pe lângă preasfântul tabernacol,
Ebreilor ajuns-a nădejde şi oracol.
O, de-ai putea să mângâi, ca el, pe Izrael!

ALTA
Ce fericit va fi în viaţă
Copilul drag lui dumnezeu, Ce de la domnul însuşi sublima lege-nvaţă!
De mic aude glasul său Departe de mulţime crescut e din pruncie.
Cu mii de daruri dăruit,
De-amestec cu cei răi ferit în sfânta-i nevinovăţie.

TOT CORUL
Ferice eşti, copilărie, Când domnul te conduce şi scut el vrea să-ţi fie

1 Judecător al regatului Izrael, după legenda biblică; la fel ca şi Ioas. Se spune că ar fi fost crescut Într-un templu (n. R.).,

ACEEAŞI VOCE
(*singură*)
Precum pe maluri de pârău
Ce lunecă printr-o viroagă,
Ferit de crivăţul cel rău Un tânăr crin se-nalţă, iubit de firea-ntreagă, Departe de mulţime, crescut e din pruncie,
Cu mii de daruri dăruit,
De-amestec cu cei răi ferit
În sfânta-i nevinovăţie.

TOT CORUL
Cel mai ferice dintre copiii lumii-ntregi, Căci domnu-l creşte-n frica divinei

sale legi!

O VOCE

(*singură*)

O, cât de greu străbate virtutea-abia născândă, Trecând printre ispite, când vrea, nestrămutată, Pe tine să te afle, cu inima curată! Stau vicleniile la pândă Din drumul tău cel drept s-o scoată. Dar unde pot să se ascundă Cei buni, de răii ce se-arată, Şi lumea în păcat inundă?

O alta

Cetate scumpă nouă, regesc palat vestit, O, munte, unde domnul în vremi a locuit, Cum ai atras asupră-ţi a cerului grea nună? Cum rabzi, Ierusalime cu creştetul plecat, Pe-această păcătoasă şi păgână, Ce-al regilor tăi scaun prin crimă-a uzurpat?

TOT CORUL

Cum rabzi, Ierusalime, cu creştetul plecat, Pe-această păcătoasă şi păgână, Ce-al regilor tăi scaun prin crimă-a uzurpat?

ACEEAŞI VOCE (*în continuare*)

În locul imnului fierbinte Ce-l însoţea cu harfa David, în adorare Slăvind pe domnul – unic stăpân şi bun părinte – O, blând norod, răspunde: cum poţi răbda tu, oare,

Să blesteme-Atalia cu glas tare Un nume ce doar regii-l rosteau, în clipe sfinte?

O VOCE

(*singură*)

O, doamne, câtă vreme astfel o să mai treacă? Cât vom vedea împotrivă-ţi sculânduse cei răi Şi câtă vreme-n templu, semeţi, duşmanii tăi Vor râde de norodul ce-n faţa ta se pleacă? O, doamne, câtă vreme astfel o să mai treacă? Privind cum împotrivă-ţi se-neumetă cei răi?

ALTA

Ei spun: oare virtutea de mult folos să fie?

Petreceri şi plăceri

Tu nu laşi să te-mbie, Deşi nimica zeul nu-ţi dă, din tot ce-i ceri.

ALTA

„Hai să cântăm, să râdem – spun hoardele păgâne – Sărind din floare-n floare, gustând mereu plăceri, Noi să uităm de orice necazuri şi dureri. Nebun cine se-nerede în ziua cea de mâne,

Când anii trec ca vântul. Hai să sorbim mai iute din azi ce ne rămâne, Căci mâne, cine ştie, ne va-nghiţi pământul 1”

TOT CORUL

Nefericiţii-aceia să tremure de frică,

Să plângă cei ce n-or vedea-n vecie

Cetatea ta prea sfântă, splendoarea ei unică;

Şi să cântăm noi, care Am cunoscut lumina-ţi în veci nemuritoare, Puterea-ţi nesfârşită şi marea-ţi dărnicie.

O VOCE (*singură*)

Acela ce se scaldă-n plăcerile-i deşarte,

Cu cât se va alege? Cât dintr-un vis, de care

Trezirea îl desparte. La deşteptare, trista deşteptare, în vreme ce săracul, la masa ta curată, De pacea ta sublimă doar el avea-vă parte,

Cei ce duc viaţă vinovată, Din cupa cea de groază, din cupa nesecată, în ziua ispăşirii vor bea până la moarte.

TOT CORUL

O, tristă deşteptare, O, viselor fugare Şi-atât de-amăgitoare!

ACTUL III

SCENA!

MATAN, *NABAL*. *CORUL*.

MATAN

Înştiinţaţi, copile, pe soaţa lui Ioad: Vreau să-i vorbesc, să vie, dar, neîntârziat.

O FATĂ DIN COR

Matan? Cum de-l mai rabdă pe trădător preasfântul?

NABAL

Niciuna nu-ţi răspunde, Matan, şi fug ca vântul î

MATAN

Să mergem înăuntru.

SCENA 2

ZAHARIA. *MATAN*, *NABAL*.

ZAHARIA

Dar unde ai mai vrea S-ajungi cu îndrăzneala? Aici nu vei intra. A preoţilor numai e casa şi-i sfinţită. Profanilor, prin lege, intrarea li-i oprită. Pe cine cauţi? Tata, în sfântă-această zi

Nu vrea să vadă chipuri păgâne pe aci.

Iar mama-ngenunchiată fierbintea rugă-şi spune;

Nu cuteza să tulburi pioasa-i rugăciune.

MATAN

Aştept, să fii pe pace; stau pân-o isprăvi. Cinstitei tale mame vreau totuşi a-i vorbi. Regina mă trimite la ea cu o solie.

SCENA 3

NABAL

Ne-nfruntă şi copiii, cu-aceeaşi sfimeţie! Dar ce vrea Atalia? Ce i s-a întâmplat, De-i şovăie voinţa şi duhu-i tulburat? Ioad când a jignit-o adânc azi dimineaţă, Şi-n vis, copilul sorţii i-ameninţă viaţa, Pe preot, de mânie, credeam

că-l va jertfi Şi-m templu-acesta Baal stăpân va deveni. Nădejde, bucurie, lăsat-ai să se vadă Şi aşteptam o parte să am şi eu din pradă. De ce-ndoială-i gândul reginei străbătut?

MATAN

De două zile-ncoace-i de nerecunoscut. Căci nu mai e regina cu şart şi îndrăzneală, Femeia ce-nvinsese a firii ei sfială, Ce-ntâi făcea să-ngheţe duşmanii ei uimiţi, Şi, clipa folosind-o, să-i lase nimiciţi. În cugetu-i se-adună mustrări fără pricină Ea şovăie şi-i iarăşi femeie, nu regină. De-abia-i gonisem spaima că vin urgii cereşti, Stârnind veninul vrajbei şi-al urii strămoşeşti, Şi ea-mi încredinţase regeasca-i răzbunare Şi-mi poruncise garda s-o strâng în grabă mare,

Qnd, fie că băiatul pe care l-a văzut,
Lăsat în voia sorţii de cei ce l-au născut,
I-a potolit fiorul ce visul i-l lăsase,
Ori fie că vreun farmec în copilandru-aflase,
Azi şovăie-n mânie şi ce vrea, nu poţi şti;
Amână răzbunarea de azi, pe-o altă zi;
Desface-ades tot ceea ce însăşi hotărăşte.
I-am spus: „Ştiu cine-i pruncul ce preotul îl creşte,
Se amintesc în şoaptă strămoşii lui vestiţi.
Ioad nu rar l-arată acestor răzvrătiţi
Ebrei, ce un alt Moise aşteaptă-n el să vadă,
Şi vrăji şi semne false scorneşte, ca să-l creadă.”
Pe loc văzui cum faţa reginei s-a aprins:
Nicicând atât de iute minciuna nu a prins.
„Atâta frământare nu-i vrednică de mine”,
Mi-a zis „Vreau fără preget să am dovezi depline.
Te duci la Iosabeta şi-i spui, din partea mea,
Că focul se va-neinge şi fierul va tăia,
Şi templul lor pieri-vă într-un prăpăd sălbatic,
De nu-mi dau, drept credinţă, copilul ca ostatic.”

NABAL

Pentr-un copil ce nu ştiu nici cine l-a adus, Pe care întâmplarea în braţe li l-a pus, Nu vor lăsa ei templul să cadă în ţărână.

MATAN

Mândrie fără seamăn pe omu-acesta-l mână.
Ioad, decât să-mi dee copilul închinat
Acelui zeu ce este de dânşii adorat,
Va îndura mai bine şi moartea cea mai crudă;
Mai scump le e copilul decât li-e orice rudă, *V*
Mi-a povestit regina ce-a fost şi-am priceput.

Că Ioad ştie bine din cine s-a născut. Oricum ar fi, copilul noroc n-o să le poarte. Nu-l dau şi ce se cade vor face mai departe. Urăsc din suflet templul şi sper că, în sfârşit, Să nu-l mai văd, să piară de flăcări mistuit.

I

NABAL

Dar ce-ţi aprinde-n suflet o ură-atât de mare? Credinţa ta în Baal e-atât de arzătoare? Te-ntreb ca unul care mă trag din Ismael’ Şi nu mă-nchin ca tine, şi nici ca Izrael.

MATAN

Evlavia-mi, crezi oare, c-atâta-i de aprinsă, Că m-a lovit orbirea, că mintea mea învinsă Uitat-a ce-i un idol, un simplu lemn pictat, Ce, orice-aş face, tot e de carii măcinat? Levit fiind, în templu-mi făcui ucenicia, Şi în acelaşi templu făcui şi preoţia, Dar jugul lui Iehova să-l rabd eu nu puteam; Mărire şi putere, cu patimă doream. Nu cred că e nevoie să-ţi mai aduc aminte De cearta mea cu Ioad, ce-mi tot lua-nainte; Lui – împlinirea slujbei, în sacrele odăjdii, iar mie – lupta vană şi plânsul deznădejdii; învins de el, pe dată ales-am altă cale: De-atunci cu trup şi suflet slujesc curţii regale. Treptat ajunsei sfetnic de taină, la palat; Cuvântu-mi drept poruncă din cer e ascultat; Acum ştiu cum sunt regii, ştiu arta linguşirii Ce pune flori pe buza prăpastiei pieirii. Urmând ale lor patimi, nimic nu-mi este sfânt; Ţinând de toane seama, mă mlădii după vânt. Ne-nduplecatul Ioad, cuvântul său sălbatic Le supără auzul deprins c-un grai molatic, în schimb ştiu adevărul uşor să II-l ascund Şi-astfel, prin dibăcie, în

inimi le pătrund, Le înveşmânt turbarea-n culori amăgitoare, Pentru plebeul sânge n-am milă, nici cruţare.

Apoi, când Atalia şi-aduse noul zeu, Îl înălţă şi-n cinstea-i clădi un templu-al său, Plângea Ierusalimul de crunta pângărire

1 Ismel e considerat fondatorul religiilor Islamice (n. R.).

Şi seminţia Levi, în spaima-i peste fire, Sălbatic către ceruri striga durerea ei. Atunci, dând singur pildă fricoşilor ebrei, Ieşii, în văzul lumii, din legea veche-afară Şi-ajunsei mare preot al lui Baal în ţară. Pentru Ioad, de-atuncea, sunt un temut rival; Tiara mea şi rangul mă fac cu el egal. Dar orişicât mă aflu pe-o culme de mărire, Nu-mi piere dumnezeul trădat din amintire;

IDin frica mea de dânsul eu încă nu m-am smult Şi tocmai de aceea-l urăsc mereu mai mult. O, de-aş putea că templul să i-l lovesc am Făcând astfel dovadă c-ameninţă zadarnic, Peste ruini şi leşuri biruitor să trec, Mustrările de cuget în crimă să le-nec I Oirvâne îosabeta.

SCENA 4

IOSABETA, *MATAN*, *NABAL*.

MATAN

Trimis sunt de regină, Că-n locul urii, pacea s-o readuc, senină. Prinţesă, ai un suflet atât de blând şi bun; Aş vrea să nu te mire aceea ce-o să-ţi spun. Un vis ce-avu regina, (dar poate visu-nşeală), Acum se întăreşte c-o nouă bănuială: O uneltire-i pusă pe seama lui Ioad; Săgeţile mâniei spre el s-au îndreptat. Eu lui – şi nu mă laud – făcutu-i-am doar bine; Deşi el totdeauna nedrept a fost cu mine, Vreau să-i întorc prin bine trecutele jigniri Şi pace-aduc din partea regeştii stăpâniri. Trăiţi precum vă place şi ţineţi sărbătoare Cum vreţi, dar daţi reginei zălog de ascultare; – S-o-ndup! ec să nu-l ceară zadarnic m-am zbătut Ea cere pe orfanul ce-n templu l-a văzut.

Eliakin

IOSABETA

MATAN

Mă crede, am îndrăznit a-i spune Că temerea de visuri e totuşi slăbiciune. Dar ea cu drept vedea-vă în voi duşmăni juraţi, De nu voiţi, acuma, copilul să mi-l daţi. Cu nerăbdare-aşteaptă răspunsul – ce veţi face?

IOSABETA

Aceasta e solia ce tu o crezi de pace?

MATAN

În cumpănă staţi încă, atunci când, drept răspuns, Bunăvoinţa numai vă este de ajuns?

IOSABETA

Mirată-aş fi fost, Matan, să-ţi laşi făţărnicia, Din suflet să-ţi vorbească, o dată, omenia, Tu cel ce doar de rele ai fost născocitor, Să fii o dată-n viaţă şi binefăcător.

MATAN

De ce te plângi? Adus-am pe capul tău urgia, Pe fiul tău venit-am să-l smulg, pe Zaharia? Au cine e copilul atât de îndrăgit? O dragoste prea mare îmi dă de bănuit. De ce o fi copilul aşa comoară rară? Ori e sortit să fie dezrobitor de ţară? Pricepi că-mpotrivirea menită-i a-ntări Un zvon ce se întinde şoptit, din zi în zi.

Ce zvon?

IOSABETA

MATAN

Cum că băiatul acesta-i de neam mare Şi-l creşteţi pentru nalta menire ce o are.

IOSABETA

Mânia ţi-a stârnit-o un zvon de acest fel?

MATAN

Uşor să faci, prinţesă, dovada că mă-nşei.
Eu ştiu că numai ură nutreşti pentru minciună,
Că viaţa chiar ţi-ai da-o oricând, cu voie bună,
De-ar trebui ca preţul să fie un cuvânt
Ce-ar arunca o umbră pe adevărul sfânt.
Al cui este copilul, tot nu-i vreo urmă încă?
Ascunsa-i obârşie e-aceeaşi taină-adâncă?
Nu-i ştiţi părinţii; bine; dar greu ar fi de spus,
Lui Ioad, când şi cine, în templu l-a adus?
Eu te ascult, prinţesă, şi gata-s a te crede.
Dar nu-ţi uita stăpânul din cer, care te vede.

IOSABETA

Cum poţi tu însuţi oare vorbi de dumnezeu, Păgân ce pretutindeni blestemi numele său? Tu vii să spui că el e lumină şi dreptate Tu, ce-ţi înalţi trufia pe-altare blestemate, De unde se revarsă minciună şi venin, Tu, trădător de lege, înşelător hain?

SCENA 5

IOAD, *IOSABETA*, *MATAN*, *NABAL*.

IOAD

Un preot al lui Baal aci? Profanatorul! Tu, fiică a lui David, vorbeşti cu trădătorul?

Şi-asculţi ce spune? Teamă nu-ţi e că un abis, Adine ca însuşi iadul, sub paşii lui deschis Cu foc o să-l încingă pe el, dar şi pe tine, Să pieri cu el sub ziduri ce mâine-or şi-n ruine? Ce vrea? Tu cum poţi oare pe apostat să-l laşi Să spurce cu fiinţa-i murdară-acest lăcaş?

MATAN

Ioad, ca-ntotdeauna, e tunet şi mânie. Dar azi i-ar prinde bine puţină cuminţie. Cu mine să vorbească ceva mai cu ocol: Jignită e regina, cinci îi jigneşti un sol.

IOAD

Ce poate-aduce sluga-i decât o grea poruncă? Şi ce năpastă nouă asupră-ne arunca?

MATAN

Poruncile reginei prinţesei i le-am spus.

IOAD

Să-mi piei din faţă, fiară cum alte-n lume nu-s. Ce vrei acum, e-o culme de groază şi de ură! O să-ţi plătească domnul cu dreapta lui măsura, Ca lui Abiron, Datan, Doeg, Aşitofel: Şi câinii căror domnul le-a dat pe Isabel Aşteaptă numai semnul asupra ta să cadă; La poarta ta stau gata şi strigă după pradă.

MATAN (*tulburat*

O să vedem chiar astăzi cui din noi doi i-e dat... Nabal, să mergem, haide!

1 Leviţi care s-au răzvrătit împotriva lui Moise şi pe care – cufi spune legenda – l-a înghiţit pământul (n. R.).

NABAL

Dar ce s-a întâmplat?

Eşti tulburat se vede, căci pasul tău greşeşte. Pe-akpedrumul nostru.

SCENA 6

IOAD,

IOSA*BETA*.

IOSABETA

Furtuna izbucneşte. Regina, mânioasă, îl cere pe copil. De nu mă-nşel, nici templul nu-i poate fi azil. Şi naşterea-i şi planul încep să ţi-l cunoască, Pe tatăl lui Eliakin, Matan sta să-l numească.

IOAD

Vicleanul Matan oare de unde l-a aflat?

Ori poate-n tulburarea-ţi, prea mare, teai trădat?

IOSABETA

Mă crede, vream s-o birui, pe cât îmi sta-n putinţă, Dar vezi că tot mai grele primejdii ne-ameninţă. Copilul pentru vremuri mai bune să-l păstrăm. Ei vor să ni-l răpească, deci cată să-l scăpăm, Cât nu se strânge plasa cu care-l înconjoară. Din nou îl voi ascunde, să nu le cadă-n gheară. Mai e deschisă poarta şi calea, şi le ştiu; Aş vrea să duc copilul departe, în pustiu. Sunt gata. Ştiu din templu o tainică ieşire, Pe unde, făr-a prinde vreun om măcar de ştire, Să scot copilu-n vale, peste Cedron să trec, Prin văd sau prin bulboane şi în deşert să plec, Cum a scăpat şi David odată, în pustie,

Când fiul împotrivă-i se ridică-n mânie.

Mi-e mai puţină teamă de lei, pentru copil…

Dar cum ar fi, la Iehu de-i căutăm azil?

Eu zic să-i dăm lui Iehu comoara noastră-n pază;

Da, iată-un gând, stăpâne, ce poate ne salvează.

În ţara lui, chiar astăzi aş mai putea s-ajung

Şi până la palatu-i nu este drumul lung.

Doar inima lui Iehu nu-i neînduplecată;

De numele lui David va fi adine mişcata.

Căci orice rege, oridt de crud şi de mişel,

Afară numai dacă nu e o Isabel – Nefericirea-acestui orfan o va-nţelege:

Doar soarta lui o poate avea orice alt rege.

IOAD

Ţi-i sfatul plin de frică şi să-l urmez mai vrei? Pe sprijinul lui Iehu cum poţi să pui temei?

IOSABETA

Să fim cu prevedere, preaînaltul ne opreşte? Să-i laşi în grijă totul, tu nu crezi că-l jigneşte? Nu-s oamenii unealta stăpânului de sus? Nu el, lui Iehu-n

mână, pumnalul i l-a pus?

IOAD
Dar Iehu, ales de-adânca-i şi marea-înţelepciune,
El, Iehu-n care stărui nădejdea a ţi-o pune,
Tot binele uitat-a pe uniia, prea degrab;
Doar vezi c-o lăsa-n pace pe fiica lui Ahab.
El însuşi de la regii din Izrael învaţă
Şi idoli ca-n Egipet în templu-i se răsfaţă.
Şi Iehu, ce pe dealuri altare a clădit,
Să-nalţe către ceruri un fum nelegiuit
El să răzbune legea călcată, nu mai poate,
Căci inima şi mâna-i azi nu mai sunt curate.
Savem nădejde numai în sprijinul divin.

Diruţainiţăsăiaşă da Purtând pe fruntea-i pură a regilor cunună. S-o facem mai devreme, până ce nu-şi adună Matan pe ucigaşii pe care i-a tocmit.

SCENA 7

IOAD.

IOSA*BETA*. *AZARIA*, *CORUL*, MAI *MULŢI LEVIŢI*

IOAD
Avaria, ia spune: e templul zăvorit?

AZARIA
Da, utile, în faţă-mi, au fost închise bine,

IOAD
Aci rămas-au numai leviţii şi cu tine?

AZARIA
De două ori lăcaşul înconjurai. Şi nu-i Un om, căci fiecare fugi la casa lui,

împrăştiaţi ca turma de oi, când se-nspăimântă. Rămasă-n rugăciune e numai gintea sfântă. De când norodul nostru scăpat-a din Egipt, Nicicând mai mare groază că astăzi n-a trăit

IOAD

Nevolnic neam ce parcă-i născut pentru robie, Şi dârz numai cu domnul! Dar noi – la datorie! De ce mai stau copiii aceştia printre noi?

O FATĂ DIN COR

Cum am putea noi oare pleca de lângă voi? În templul sfânt privite să fim doar ca străine?

Pressfi’nte, fraţii noştri, parinţii-s lângă tine,

O ALTA

De nu put «în a obştii durere s-aâinăm, De nu putem ca Iahel’, cu braţul, să sfărmăm Duşmanului credinţei nevrednica lui ţeastă, Putem aduce jertfă, cu drag, viaţa noastră.

Cu braţul vostru, templul când îl veţi apăra. Noi, domnului, cu lacrimi fierbinţi ne vom ruga.

IOAD

Priveşte-ţi oastea, doamne! Eterna-nţelepciune Copiii, preoţimea vor astăzi s-o răzbune! Dar dacă tu îi sprijini, nicicând nu vor cădea. Chiar din mormânt ieşi-vom, de este vrerea ta. Căci tu loveşti şi vindeci, tu moarte dai şi viaţă, Nădejdea lor nu este în propriile braţă, Nădejdea lor e-n tine, acum ca şi-alteori, Precum jurat-ai celui mai sfânt din regii lor. Nădejdea lor e templul, lăcaşul tău anume, Ce va dura cât soare pe cer va fi şi lume. Dar ce este fiorul cel sfânt ce m-a cuprins? Ori duhul celui veşnic asupră-mi a descins? E el. Îi simt căldura. L-aud. Şi o lumină, Prin veacuri viitoare, mi-aratăce; osji vină. Cântaţi! Sunaţi din strune de harfă, voi, leviţi E Divinul ritm al lumii, cântând, îl însoţiţi.

CORUL (*acompaniat de toate instrumentele*)

Fă s-auzim, stăpâne, din partea ta o veste, Oracol ce aprinde în inimi viaţă nouă,

Aşa cum pentru iarbă este, în zori de primăvară, îmbălsămată rouă.

1 Legenda biblică spune că Iahel l-a ucis pe un duşman ai regatului izraelit, în timp ce acesta dormea (n. R.).

IOAD

O, cer, auzi-mi glasul! S-asculte tot pământul!

Iacob[20], mai spui şi-acuma că te-a uitat preaînaltu!?

Pieriţi, nemernici! Domnul îşi va rosti cuvântul!

(*muzica se aude din nou* şi Ioad *continuă*:)

Cum oare purul aur în plumb s-a preschimbat?

Şi cum de-a fost un preot în templu sugrumat?

Ierusalim, vai ţie, amară ţi-este soarta:

Profeţi trimite cerul – şi-n tine-şi află moartea!

Să nu aştepţi nici milă stăpânului divin.

Tămâia ta nu are mireazmă, ci venin…

Au unde duc pe-aceste femei, pe-aceşti copii?

Cetate-a lumii, domnul te-a şters de pe pământ,

Ţi-s preoţii-n robie, iar regii-ţi nu mai sunt.

Nici jertfe nu vrea domnul, nici psalmi, nici cânturi vii.

Văd templul cum se darmă; ard cedrii că făclii.

Ierusalime, jalea mă doboară, Destul o zi, ca toată splendoarea ta să piară Şi ochii mei să fie două izvoare vii, Ce fără încetare plâng soarta ta amară!

O, templu sfânt!

AZARIA

IOSABETA

O, David!

CORUL

20 Patriarh în mitologia ebraică (n. r.).

O, doamne-ndurător, Fă mila ta şi harul din nou spre noi să vie!
(*muzica reîncepe*, *apoi iar încetează*)

IOSABETA
De unde să ne vie acel izbăvitor,
Ce trebuia să fie din regi coborâtor?

IOAD
Să pregăteşti, prinţesă, coroana triumfală
Ce David a purtat-o pe fruntea sa regală,
(*către leviţi*)
Iar, voi, leviţi, la locul ferit de ochi păgâni,
Urmaţi-mă: e timpul să ţineţi arme-n mâini.
Acolo-s lănci şi arcuri şi spade, sumedenii,
Ce-n vremuri le stropiră cu sânge-filistenii,
Sunt armele pe care David triumfător
Le-a închinat acelui suprem ocrotitor.
Ce rost mai nalt putea-vor avea vreodată ele?
Le veţi primi acuma din chiar mâinile mele.

SCENA 8

SULAMITA, *CORUL*.

SULAMITA
Surorilor, ce temeri! Ce frământări cumplite!
Acestea sunt prinosul şi roadele dintâie,
Şi jertfele şi norul de tămâie
Ce azi urmau, o, doamne, să-ţi fie dăruite?

O FATĂ DIN COR
Priveliştea – ce tristă-i şi cum ne înspăimântă!
Vai, cine se-aştepta să vadă
Cândva-n a păcii casă sfântă Ucigătoarea lance, scânteietoarea spadă?

ALTA

Când templul e-n primejdii, cum stai în nepăsare,

Ierusalime, cum stai mut? De ce Abner, viteazul, rămâne nevăzut?

De ce în apărare nu ne sare?

SULAMITA

Când curtea domnitoare a pus în loc

Doar silă şi-mpilare, Când rangul răsplăteşte şi alege Pe cel ce se târăşte în oarbă ascultare, De unde vreţi voi ajutor să vie Să apere ce-i nevinovăţie?

ALTA

În cumpăna aceasta, în vuiet de furtună, Cui i se pregăteşte a regelui cunună?

lege

L

SULAJVIITA

fehova a vorbit. Dar eine tălmăceşte ce a dezvăluit

Profetului? Şi cine

Ne spune dacă arma-i în apărare vine, Ori dacă ne aduce-un trist sfârşit?

TOT CORUL (*cântând*)

Ameninţare – ori poate făgăduinţă vie? Preziccrea-i de bine, de rău? Ce taina-ascunde?

Cum se împacă glasul de mânie Cu dragostea ce lumea întreagă o pătrunde?

O VOCE

(*singură*)

Da, va pieri Sionul. Văpaia, vijelia

Vor arunca podoaba-i la pământ.

O ALTĂ VOCE

Dar templul este veşnic, zidit pe temelia Eternului cuvânt.

PRIMA
Văd toată strălucirea-i cum scade şi se stinge.

A DOUA
Văd cum a lui lumină pământul îl încinge.

PRIMA
În groa2nică genune îl văd cum se cufundă.
A doua Pe fruntea sa cunună de stele o să poarte.

PRIMA
Ce înjosire cruntă!

A DOUA
Ce glorii fără moarte!

PRIMA
Ce strigăte de jale t

A DOUA
Ce cântece de slavă

A TREIA
Răbdare! Vine ceasul când domnul o să spună Adâncul tâlc al tainei.

TOATE TREI
Să ne plecăm, când tuna Mânia lui grozavă: Să credem că iubirea-i ne-aduce vreme bună.

ALTA
Aceluia ce ţi se-nchină
Îi este sufletu-mpăcat. El caută în toate voinţa ta divină,

Pe sine – niciodat!

Pe sumbra noastră tină şi-n ceruri de lumină, Ce fericire poate să fie mai deplină, Decât e împăcarea acelui ce se-nchină?

ACTUL IV

SCENA 1

IOAS, *IOSABETA*, *ZAHARIA*, *SULAMITA*. UN *LEVIT*. *CORUL*.

SULAMITA

De mama mea alături, păşind cu. Maiestate Eliakin se-ndreaptă spre-altar, cu al meu frate. Dar ei în mâini ce poartă, ascuns de-un văl uşor? Ce spadă duc leviţii ce merg în fruntea lor?

IOSABETA (*lui Zaharia*)

Tu, fiule, acuma, cu plecăciune lasă Temuta carte-a legii pe astă sfântă masă. Augusta diademă tu, scump Eliakin, S-o laşi lângă scriptura cuvântului divin. Leviţi, luaţi aminte, Ioad prin mine spune: Lângă coroană, spada lui David se va pune.

IOAS

Prinţesă, ce-mi văd ochii nu au văzut nicicând O spadă-diademă şi-alături, sulul sfânt! De când în casa-i domnul îmi dete-adăpostire, Eu n-am văzut vreodată astfel de pregătire.

IOSABETA

La tot ce-ntrebi, răspunsul nu va întârzia.

IOAS

Ce vrei să faci? Coroana s-o pui pe fruntea mea? Dar nu te temi, prinţesă, că nici nu se cuvine. Un părăsit în codru, de cine ştie cine, S-atingă diadema viteazului David?

IOSABETA

(*încercându-i diademă*) Copile, eu fac ceea ce mi s-a poruncit.

IOAS

Dar ci este, prinţesă? Eu îţi aud suspinul
Ba chiar şi plângi! De milă? Oare-mi cunoşti destinul?
Ursit îmi este poate să fiu sacrificat,
Că singura fiică-a lui Ieftah[21], altă dat?
Cu preţul vieţii mele s-aduc din ceruri pace?
Vai, tatăl, cu copilul, ce vrea, aceea face!

IOSABETA

Divină vrere, iată, cineţi va tălmăci. Copile, nu te teme!
(*celorlalţi*)
Dar noi plecăm de-aci.

SCENA 2

IOAD, *IOAS*.

IOAS

(*căzând ta pieptul marelui preot*) O, tată!

IOAD

IOAS

Ce-i, copile?

IOAS

Această pregătire...?

IOAD

21 Legenda biblică spune că Ieftah, judecător al triburilor ebree, pornind *la* luptă, a făcut legământ că, dacă va izbîndi, va jertfi prima persoană cărei va ieşi în cale; şi cum aceasta a fost fiica sa, el a jertfit-o, potrivit legământului făcut (n. r.).

Vin, fiul meu, anume să-ţi dau acum de ştire, Să afli tu întâiul, ce soartă dumnezeu Prin tine făureşte poporului ebreu. Ai îndrăzneală nouă, credinţă şi mai tare. E timp s-arăţi fierbintea evlavie pe care în suflet ţi-am sădit-o, e timpul să plăteşti Lui dumnezeu din ceruri tot ce îi datoreşti. Simţi tu această caldă şi nobilă dorinţă?

IOAS

Sunt gata să-mi dau viaţa, după a sa voinţă.

IOAD

Ţi s-a citit adesea de vechii noştri regi:
Îţi aminteşti, copile, la câte aspre legi,
Spre-a fi de sceptru vrednic, un rege se supune?

IOAS

Un rege drept, cuvântul dumnezeiesc o spune, Nu pune preţ pe aur şi pe comori, nicicând; De dumnezeu se teme şi pururi are-n gând Învăţătura-i sacră, poruncile-i severe; Corvezi şi biruri grele poporului nu-i cere.

IOAD

Cunoşti atâtea pilde; de-ar fi ca să alegi Cui ai voi să semeni, copile, dintre regi?

David a fost statornic supus către preaînaltul; El pildă-i pentru mine, cum nu e nimeni altul.

IOAD

N-ai face precum regii cu numele pătat, Ohozias şi Ioram – vestiţi doar prin păcat?

Ii. Tta

Vai. Ttată!

IOAS

IOAD

De ce pregeţi, când întrebarea-i clară?

IOAS

Oricine-ar face astfel, asemeni lor să piară.

(*load îngenunebeaza-n faţa lui* Ioas) Cum, în genunchi, părinte, să cazi, şi-n faţa cui?

IOAD

Îngenunchez, stăpâne, în faţa regelui.

Ioas, vreau demn de David, strămoşul lui, să fie!

Ioas sunt cu?

IOAS

IOAD

Minunea ţi-a fost ursită ţie! Erai un prunc în faşă. Cel veşnic te-a scăpat, Din plin măcel, de fierul în trupul tău intrat, Bunicii ucigaşe zădărnicindu-i planul. Dar ura ei mai vede în tine şi-azi duşmanul. Turbată urmărit-a să piară neamu-i tot, Cu tine să stârpească şi ultimu-i nepot;

ti

În furia-i şi astăzi ea caută oriunde

Pe-acela ce în ţine sub alt nume se-ascunde.

Dar adunat-am, rege, întregul tău popor,

Sub steag; să te răzbune, cu toţii ard de dor.

Intraţi, voi, căpetenii din spiţele alese

Ca să slujiţi cu rândul în jurul sfintei mese.

SCENA 3

IOAS, *IOAD*, *AZARIA*. ISMAIL ŞI ALTE *TREI CĂPETENII ALE LEVIŢILOR*.

IOAD (*continuă*)

Să lupte pentru tine, aceştia, rege, vor; îmi ţin cuvântul, preoţi, priviţi pe domnitor.

Eliakin?

AZARIA
— J…
— ISMAIL
Copilul cel cu purtări alese…?

IOAD
Al regilor din Iuda urmaş vă jur că este.
E fiul cel din urmă al lui Ohozias,
Al cărui nume este, cum ştiţi şi voi, Ioas.
Crezându-l că pierise din frageda pruncie
Cu fraţii săi deodată, când cu sălbăticie
Cuţitul retezase vlăstar după vlăstar,
Cu voi plângea tot Iuda destinul său amar.
Dar domnu-mpiedecase mârşava lovitură
Şi inima lui Ioas şi-a mai păstrat căldură,
Şi astfel Iosabeta-nşelat-a pe călău,
Scăpând copilu-n sânge, ascuns la sânul său.
N-a fost părtaş la furtu-i vreun altul decât mine;
Cu doica sa, în templu l-ascunsei cât mai bine.

IOAS
De-atâtea binefaceri ce-adânc mă copleşesc, Putea-voi eu, părinte, cândva să mă plătesc?

IOAD
Nu e acuma timpul s-arăţi recunoştinţa. Regele vostru – iată-l. Vi s-a-mplinit dorinţa. În taină până astăzi cu grijă l-am ţinut; Săduceţi voi la capăt, leviţi, ce-am început, Isabelei fiică va înţelege-ndată Că Ioas e în viaţă şi-atuncea, ca turbată, Va vrea de astădată şi chiar cât de curând, Chiar fără a-l cunoaşte, să-l ştie în mormânt. Datori sunteţi, voi, preoţi, să-mpiedecaţi urgia; E timp să se sfârşească, ebrei, cu tirania. Ucişi sunt prinţii; legea e vie, s-o-nălţaţi; Acestor două triburi un rege să redaţi. Primejdioasă faptă, dar mare şi-

ndrăzneaţă, E să ataci pe tronu-i regina cea semeaţă, Sub ale cărei steaguri s-au strâns prea numeroşi Străini plini de cruzime, ebrei necredincioşi. Dar călăuza-mi este atoatevăzătorul: Pentru ebrei, copilul acesta-i viitorul. Regina se şi teme de-al domnului blestem; Eu, înşelându-i veghea, putut-am să vă chem. Ne crede fără arme şi fără de putere; Să-ncoronăm pe Ioas, şi fără-ntârziere Neînfricaţi să mergem, chemând într-ajutor Pe-acela ce în lupte e drept judecător. Credinţa, de sub spuză trezind-o, s-o aprindem, Să căutăm regina chiar în palat s-o prindem. Nemernicii ce astăzi ca-n somn stau cufundaţi, Când vor vedea-n odăjdii pe preoţii-narmaţi, Putea-vor pilda noastră şi-atunci să n-o urmeze? Un prinţ pe care-n templu vru domnul să-l salveze, Marele preot însuşi, leviţii toţi păşind, Şi-nmâinile lor sacre vedea-vor strălucind Doar armele ce David lui dumnezeu le dase – Priveliştea putea-vă pe oameni reci să-i lase? Stârni-vă domnul groază în inimi de duşmani. Loviţi, dar, fără preget, vrăjmaşul tirian, Loviţi, şi, chiar mai tare, de-ar fi izraeliţii. Să nu uitaţi trecutul: vă trageţi din leviţii Ce-atunci când, în pustie, prea mulţi din Izrael, Ca zeu îşi înălţară egipticul viţel, N-au pregetat să treacă prin sabie, chiar rude, Cu păcătosul sânge pumnalele să-şi ude; Şi astfel marea cinste a fost s-o moşteniţi, Ca, dintre toţi, voi singuri altarul să-l slujiţi. Vă văd de dorul luptei arzând de nerăbdare; Dar mai întâi, pe lege să jure fiecare Că-i gata să trăiască, să lupte, şi, de-o fi, Să moară pentru marea izbândei noastre zi,

AZARIA
Jur pentru noi, jur pentru toţi ce simt ca mine,
Ioas să aibă tronul ce lui i se cuvine.
În teacă să nu intre o sabie, câţi ani
Mai e încă-n viaţă vreunul din duşmani.
Iar cel ce jurământul îl va lăsa-n uitare,
Să-ţi simtă, doamne, braţul şi crunta răzbunare;
Lipsit de-a tale daruri, şi el, şi ai săi fii,
Să fie printre morţii ce nu vrei să-i mai ştii.
ioad

E vremea ca, la rându-ţi, să juri tu însuţi, rege, Că vei păzi întocmai eternă, sfânta lege.

IOAS

Aş cuteza vreodată să nu îi fiu supus?

IOAD

O, fiul meu, îmi iartă că „fiu” eu ţi-am mai spus, îmi iartă-nduioşarea şi lacrima ce-o cheamă în ochii-mi, pentru tine, o-ndreptăţită teamă. Ai fost crescut departe de tron şi de măriri;

lh

Tu nu cunoşti otrava acestor amăgiri;

Tu nu cunoşti beţia puterii ne-nfrânate,

Nici glasul linguşirii, cu vrăji înveninate.

Curând ei îţi vor spune c-acele sfinte legi

Peste norod stăpâne-s, dar slugi sunt pentru regi;

Că peste-a sa voinţă, alt frâu un rege n-are;

CR nicio jertfă pentru mărirea-i nu-i prea mare;

Cş plânsului şi muncii, poporul e sortit,

Şi vrea de-un sceptru aspru să fie stăpânit;

Că de n-apeşi poporul, curând el te apasă.

Aşa, din vorbă-n vorbă, pe-o vale tot mai joasă

Te-atrag, ca să-ntineze tot sufletu-ţi curat,

S-ajungi până la ura de ce-i adevărat

Şi groaznică să-ţi pară virtutea la privire.

Pe cel mai mare rege l-au dus în rătăcire!

Să juri pe-această carte, noi toţi de faţă stând,

Că pururea la domnul va fi întâiu-ţi gând;

Rău cu cei răi, în tine cei buni un scut găsească, între săraci şi tine, scriptura hotărască.

Şi nu uita de vremea când tu, în albul strai,

Sărman erai ca dânşii, un biet orfan erai.

IOAS

Mă leg porunca legii s-o-ndeplinesc în toate; Iar de te uit, o, doamne, pedeapsa d-o abate î

IOAD

Să mergem, mirul sacru să ungă fruntea ta. Pofteşte, Iosabeta, acum puteţi intra.

SCENA 4

IOAS. *IOAD*. IOSA*BETA*, *ZAHARIA*, *SULAMITA*. *AZARIA*. *ISMAIL*, CELE *TREI* CĂPETENII *ALE LEVIT1LOS*. *CORUL*.

IOSABETA

(*îmbrăţijind* pe *Ioas*) O, rege, os din David!

3SÎ

IOAS

O, mama mea cea dreaptă! Un frate, Zaharia, să-i cazi la piept aşteaptă!

IOSABETA (*către Zaharia*) Îngenunchează-n faţa-i; e rege, fiul meu.

(*Zabaria se aruncă la picioarele lui* Ioas)

IOAD

(*în timp ce copiii se-mbraţişeaza*) Uniţi cum sunteţi astăzi, copii, de-aţi fi mereu!

IOSABETA (*lui* Ioas)

Acuma ştii deci care ţi-e viţa părintească?

IOAS

Dar ştiu şi cine viaţa fu gata să-mi răpească!

IOSABETA

Deci pot să-ţi spun pe nume, Ioas, din astă zi?

IOAS

Şi pururea, o, mamă, Ioas te va iubi.

CORUL
Cum, e...?
Ioas.

IOSABETA
IOAD
O clipă, levitul ce ne spune?

SCENA 5

IOAS, *IOAD*, IOSA*BETA*, *ZAHARIA*, *SULAMITA*, *AZARIA*, *ISMAIL*, *CELE* TREI *CĂPETENII* ALE *LEVIŢILOR*, UN *LEVIT*, *CORUL*.

UN LEVIT
Eu r? ştiu ce-mpotriva preaînaltului se pune
La cale; dar văd arme sclipind din orice loc;
Şi steaguri văd, şi taberi, şi vâlvătăi de foc.
Se pare că regina şi-a strâns ostile sale
Şi pentru ajutoare închisă-i orice cale.
Chiar muntele pe care stă templul venerat,
De tirieni obraznici a fost împresurat.
Un tirian ne spuse – tot ocărând amarnic –
Că-Abner e pus în lanţuri şi-l aşteptăm zadarnic.

IOSABETA (*către* Ioas)
Să ni te dee, cerul, la ce vă mai fi vrut?
Ca să te scap, făcut-am tot ceea ce-am putut;
Iar domnul, azi, de David nu-şi mai aduce-aminte...

IOAD
Cum, nu te temi că focul mâniei sale sfinte C
Cădea-vă peste tine şi peste rege chiar?
Şi dacă preaînaltul ar vrea să-l smulgă iar

De lângă noi, din spiţa-i să nu rămâie unul –
Nu eşti pe sfântul munte, unde Avram[22], străbunul,
Drept jertfă pregătise un fiu nevinovat,
Scump rod al bătrâneţii, pe rugul înălţat,
Cuţitu-l îndreptase spre el, fără cârteală,
Lăsând să-şi ţină domnul a sa făgăduială –
Deşi jertfindu-şi fiul, vedea pierind cu el
Nădejdea cea din urmă şi neamul. Izrael?
Să ne-mpărţim, prieteni! Ai, Ismail, în pază, !
Tot zidul ce izbit e în zori de-ndia ră̆ză.
Tu, cel de miază̆noapte; tu, cel dinspre apus;
La miază̆zi, tu; nimeni să nu se lase dus
De zel: leviţi sau preoţi, un om să nu se-arate
Prea repede; altminteri, ni-s tainele trădate.
Şi fiecare-n suflet, hrănind acelaşi foc,
Să lupte pân la moarte pe petecul de loc
Ce-l apără; duşmanul, în furie-n neştire.
Ne crede numai turme de dus la că̆să̆pire,
Ce fără capi, de spaimă-nlemniţi am fi rămas.
Cu regele, oriunde, să meargă-Azarias.
(*lui Ioas*)
Din stirpea cea viteză̆, tu, cea din urmă mladă̆, Vin! Vor lupta mai vajnic aceia ce-or să vadă̆, Pe fruntea ta curată̆ coroana regilor; Şi de te-aşteaptă̆ moartea, să mori ca domnitor. Urmează̆-l, Iosabeta!
(*că̆tre un levit*)
Dă̆-mi aste arme sfinte,
(*corului*) Copile, că̆tre domnul rugaţi-vă̆ fierbinte.

SCENA fi

SULAMITA, *CORUL*

TOT CORUL (*cântă̆*)

22 Patriarh, după legenda biblică; scultînd porunca lui dumnezeu, care voia să-i încerce credinţa, a fost gata să-şi sacrifice fiul, pe Isaac (*n*. r.).

Fii ai lui Aaron, acum plecaţi! În pieptul vostru inima tresaltă De-o ţintă cum n-avură străbunii mai înaltă. Fii ai lui Aaron, acum plecaţi: Voi pentru domnul însuşi şi rege vă luptaţi.

O VOCE

(*singură*)

Au unde-ţi sunt săgeţile cereşti, O, doamne, unde-i dreapta ta mânie?

Al tunetelor domn tu nu mai eşti? Şi răzbunarea ta când o să vie?

O alta

Domn al lui Iacov, unde-i străvechea-ţi bunătate?

În groază ce ne împresoară, i nu mai vezi la noi decât păcate? Nu mai cunoşti iertarea, precum odinioară?

TOT CORUL

Domn al lui Iacov, unde-i străvechea-ţi bunătate?

O VOCE

(*singură*)

Săgeata celor răi, în astă luptă,

Spre ţine-i, doamne, îndreptată.

„Slăvirea lui – zic ei – în lumea toată

Pe veci să fie întreruptă;

Să liberăm pe oameni de jugul lui amar,

Să-i omorâm profeţii şi orişice altar

Să-l dărâmăm, ca nimeni de el să nu mai ştie;

Uitat să fie numele lui chiar. Stăpân pe noi, nici domnul, nici fiu-i să nu fie”.

TOT CORUL

Au unde-ţi sunt săgeţile cereşti, O, doamne, unde-i dreapta ta mânie? Al tunetelor domn tu nu mai eşti? Şi răzbunarea ta când o să vie?

O VOCE

(*singură*)

Sărmane-al regilor urmaş,

Tu, cea din urmă floare din mândra lor tulpină, Eşti urmărit de însăţi bunica ta haină; Te va ajunge iarăşi cuţitu-i ucigaş? Când au voit călăii în leagăn să te-omoare,

De paza unui înger avut-ai, rege, parte?

Ori domnul, cu suflarea-i a-tot-învietoare

A deşteptat cenuşa ta din moarte?

O ALTA

Cum poate fi copilul, o, doamne-nvinuit, Că tatăl şi bunicul cândva s-au răzvrătit Şi-s vinovaţi? Dar unde îţi este îndurarea?

CORUL

Domn al lui Iacov, milă de noi te-a părăsit? Nu mai cunoşti iertarea?

O FATĂ DIN COR

Voi n-auziţi, surori, Din trâmbiţi, tirienii sălbatici cum mai sună?

SULAMITA

Ba chiar aud cum strigă barbarii, când se-adună,

Şi simt, de groază, că mă trec fiori. Surori, să ne grăbim, să ne adăpostim în umbra templului; e singură scăpare, Căci domnul e cetatea cea mai tare.

ACTUL V

SCENA 1

ZAHARIA, *SULAMITA*, *CORUL*.

SULAMITA

Iubite Zaharia, ce veste ne aduci?

ZAHARIA

Azi îndoită rugă la cer înalţă, soră. Trăim cu toţii, poate, cea de pe urmă

oră; Poruncă pentru lupta cumplită s-a şi dat.

Ioas ce face?

SULAMITA

ZAHARIA

N templu a fost încoronat. Pe cap marele preot cu sfântul mir îl unse. De-ai şti ce bucurie nespusă ne pătrunse, Văzând pe rege-aievea, din mâna morţii scos! Lăsă pe trupu-i urmă cuţitul fioros. Şi doica ce cu pruncul era şi ea să moară Şi-apoi păzise-n templu ascunsă ei comoară, Ştiind-o numai mama şi dumnezeu din cer, Era şi ea acolo ascunsă-ntr-un ungher. Plângeau de-nduioşare leviţii, lângă mine, Strigându-şi bucuria-ntreruptă de suspine. Ioas, cu toată zarvă, modest, prietenos, Da mâna cu oricare, privindu-i călduros,

Făgăduind la sfaturi frăţeşti să ia aminte, Numind pe tineri „frate” şi pe bătrâni „părinte”.

SULAMITA

Dar taina-i cunoscută şi-afară, în oraş?

ZAHARIA

Nu, pân-acum e-nchisă doar în acest locaş.
Poruncă e, leviţii în cete să se-mpartă:
Ei stau, tăcuţi, de veghe, la fiecare poartă,
Şi-s gata să apară-n mult aşteptatul ceas,
Să strige deodată: „Sus regele Ioas!”
Pe el nu-l lasă tata să se primejduiască;
Azaria primit-a poruncă să-l păzească.

Afară, Atalia, în mână cu-n jungher, îşi râde de-ale noastre prea slabe porţi de fier.

Ca să le spargă aşteaptă să-i vie catapulte;
Ruini ar vrea să vadă şi leşuri cât mai multe:
Ştiu, soră, oâţiva preoţi, ce de părere-au fost
Să punem arca sfântă întâi la adăpost, în tainiţa din hruba de moşi strămoşi săpată.

„Ruşine şi ocară – le spuse-al nostru tată – Uitaţi c-această arcă cetăţi făcut-a scrum,

Şi că Iordanul însuşi îl abătu din drum?

Atâţia zei înfrânt-a, şi voi aţi vrea să fugă,

Acum, de o femeie ce-ameninţări îndrugă?”

Şi mama, lângă rege, tot caută-n zadar,

Privind aci la dânsul, aci în spre altar,

Cumplita-i tulburare încearcă să şi-o-nfrângă;

N-o pot privi nici ochii mai cruzi, fără să plângă;

Iar regele-o sărută, s-o liniştească-ar vrea…

Surori iubite, haideţi să mergem lângă ea.

Şi dacă-i scris să piară al nostru tânăr rege

Atunci aceeaşi soartă de el vrem să ne lege.

SULAMITA

Dar cine-s îndrăzneţii ce-n porţi tot bat şi bat? De ce leviţii-aleargă şi ce i-a tulburat?

De ce ale lor arme le-ascund în toată graba? Oare-au pătruns duşmanii?

ZAHARIA

Vă speriaţi degeaba Abner este – de ceruri trimis!

SCENA 2

ABNER, IOA*D*, IOSA*BETA*, *ZAHARIA*, *SULAMITA*, *ISMAIL*. *DOI LEVIŢI*. *CORUL*.

IOAD

De necrezut!

Abner, dar pe ce cale să vii ai mai putut, Trecând printre oştenii ce templu-l împresoară? Căci nouă ne venise o ştire de afară, Că-n graba ei s-ajungă la ţelul blestemat, Te ţine Atalia în lanţuri ferecat.

ABNER

Curajul meu şi zelul le ştie şi-i e frică. Dar lanţurile-mi fost-au pedeapsa cea mai mică. Atât aveam nădejde în temniţă zăcându Că dacă arde templul, veni-voi eu la rând. Că-n setea ei de sânge va vrea să mă omoare, Scăpându-mă de-o viaţă de chin şi frământare, Să curm astfel durerea c-am supravieţuit, Când casa domnitoare întreagă a pierit.

IOAD

Şi s-a-ndurat de tine? De ce? Prin ce minune?

ABNER

Ce-o fi în astă fiară, doar domnul poate spune. Ea m-a chemat să-mi spună, cu chipul răvăşit:

I

„E-nconjurat tot templul. Puţin – şi s-a sfârşit: Un foc îl va preface în scrum şi în ruine. Nici zeul tău nu poate să-l apere de mine. Dar preoţii săi încă se pot răscumpăra. Le cer doar două lucruri: ca, făr a-ntârzia, Eliakin să-mi fie predat şi totodată Comoara ce în templu se află îngropată, Comoara adunată de regele David. Marele preot ştie ungherul tăinuit. Mergi şi le spune preţul cu care le las viaţa.”

IOAD

Ce crezi, Abner, să facem şi care ţi-e povaţa?

ABNER

Comorile lui David, dacă cumva le-aveţi, Să-i daţi, şi orice-odoare şi tot ce-aveţi de preţ, Şi ce-aţi putut ascunde de lacomele gheare De zgripţor a reginei, şi crude, şi avare, Să-i daţi! Ori vreţi să sfarme păgânii ucigaşi Altarul, heruvimii, şi-al domnului lăcaş, S-atingă arca sfântă cu mâinile haine Şi cu al vostru sânge altarul să-l întine?

IOAD

Îngăduit să fie unor bărbaţi, Abner,

Un biet copil să-l dee călăilor ce-i cer,

— Copil ce domnu-n pază mi-l dete altădată – Cu viaţa lui pe-a noastră o vrei răscumpărată?

ABNER

Vai, domnu-mi ştie gândul. Neîncetat mă rog Să uite Atalia de-acest sărman zălog, Cu sângele-mi să satur cumplita-i duşmănie, Să creadă ea că-mbună a cerului mânie.

Dar, orice-aţi face, totul e în zadar, o ştiţi:
Copilul cum să scape, când voi o să pieriţi?
Ce e cu neputinţă, nici cerul nu vă cere.
Când în Egipt, sub crunta tiranului putere,
Pe Moise-l lăsă muma-i să lunece pe Nil;
Ursit din faşă morţii păru acest copil;
Dar domnul – peste orice nădejde omenească –
Făcu pe faraonul Egiptului să-l crească[23]…
Au ştim noi ce vrea cerul cu-acest Eliakin?
Şi el poate să aibă asemenea destin.
Căci domnul poate face că mila să-nfioare
Pe-aceea ce tot neamu-i regesc putu să-omoare…
Văzut-a Iosabeta cum s-a înduioşat
Regina, când cu ochii de-acest copil a dat,
Cum se topise, parcă, năpraznică sa ură!
În greul ceas, prinţesă, priveşti tăcând din gură?
Cum? Pentru-un copilandru ce nu-i al nimănui,
Vrei ca Ioad să lase să piară spiţa lui,
Copiii tăi, pe tine, şi focul să distrugă
A domnului cetate şi unic loc de rugă?
Ce alte jertfe-aţi face, de-ar fi ast copilaş
Al regilor din care te tragi, prea scump urmaş?

IOSABETA (*încet lui Ioad*)

Îi vezi credinţa pentru Dav; d. De ce te-ai teme Să-i spui…?

---

23 Legenda biblică spune că, lăsat în voia apelor Nilului de către mama sa, Moise a fost găsit şi crescut de către fiica faraonului din Egipt (n. r.).

IOAD

Pentru aceasta e încă prea devreme.

ABNER

De orice clipă pierdeţi, preasfinte, e păcat. Tu pregeţi cu răspunsul la ce te-am întrebat.

În timp ce-o întăritä Matan pe Atalia

Şi-i cere să dea semnul să-neeapă bătălia.

Pe tainica absidă, sfinţită întreit

De domnul veşniciei şi unde-ngăduit

Doar ţie ţi-e să intri – eu te conjur, părinte,

Oricât de grea-i porunca, noi să luăm aminte,

Funesta lovitură să ştim s-o-ndepărtăm.

De timp avem nevoie, ca să ne apărăm.

Chiar mâini, ba nu, la noapte, fac ce-i de trebuinţă,

Ferit să fie templul de-orice necuviinţă.

Dar te implor zadarnic, degeaba mă frământ.

Nici vorbă mea, nici ruga nu ţi-ar clinti un gând.

Nicicum virtuţii tale asprimea n-o să-i scadă.

Atunci să-mi daţi o armă, să-mi daţi şi mie-o spadă;

Voi sta şi eu la poartă, cu faţa la duşman;

Luptând cu voi alături, să mor ca un oştean.

IOAD

Abner, ei bine, fie: vreau să urmez cărarea

Ce mi-o arăţi, să-nlătur, de pot, ameninţarea.

E drept, cunosc comoara ce David ne-a lăsat

Şi şo păzesc cu grijă mi-a fost chiar mie dat,

A neamului unică şi ultimă nădejde, în cea mai mare taină s-o apăr de primejde.

Regina vrea să afle comoara? Poţi să-i spui

Că-i fac pe plac; de-aceea eu porţile descui;

Să intre însoţită de-a oastei căpetenii;

Dar, de altar, departe să-şi ţină tirienii

Barbari, ce-ar vrea să ştie ce-i în acest cuprins;
De jafuri, sanctuarul rămâie neatins.
Căci preoţii şi corul nu-i fac vreo supărare!
Dar vezi să nu devină alaiul ei prea mare.
Iar cât despre copilul atâta de temut,
Abner, cinstitu-ţi cuget de mult l-am cunoscut:
În faţa Ataliei, vei şti copilul cine-i
Şi vei vedea de-i locul ca noi să-l dăm reginei.
Vei fi între regină şi el judecător.

ABNER

Ba chiar îmi dau cuvântul să-i fiu ocrotitor. Fiţi liniştiţi! Duc grabnic solia la regină.

SCENA 3

IOAD,

IOSA*BETA*, *ZAHARIA*, *SULAMITA*, *ISMAIL*, *DOI LEVIŢI*, *CORUL*.

IOAD

Aproape-i ceasul, doamne, când pradă-ţi va să vină. Tu, Ismail, ascultă.
(*îi şopteşte ceva la ureche*)

IOSABETA

Stăpâne sfânt de sus, Pe ochii Ataliei repune vălul pus în clipa când stă gata să săvârşească-omorul Şi-astfel putu să scape, la sânul meu, odorul!

IOAD

Mergi iute, Ismaile, prietenul meu bun, Şi-ndeplineşte totul întocmai cum îţi spun. Şi mai ales, când intră alaiul, toţi să creadă Că-i linişte deplină, nimica să nu vadă. Iar voi, copii, aduceţi un tron pentru Ioas. Să vie; să-l urmeze leviţii pas cu pas. Pe credincioasa doică aicea s-o aşeze; Iar plânsul tău, prinţesă, e vreme să-neeteze.

(*unui tevit*)

Când, plină de-ngâmfare, regina va intra în templu, poartă-n grabă s-o-nchizi în urma sa, Astfel să nu mai poată pleca, şi, dintr-o dată, Trompetele doar spaimă în oastea-nfiorată

K «, ai

Să semene, ca-n faţa cetăţii Ierihon[24], Să cheme tot poporul să lupte pentru tron, Şi pretutindeni ştirea s-o faceţi să răsune: Că Ioas e-n viaţă, prin tainică minune. Îl văd venind.

SCENA 4

IOAS, *IOAD*, *ZAHARIA*, *SULAM1TA*. *AZARIA*, *CORTEGIU DE PREOŢI ŞI LEVIŢI*, *CORUL*.

IOAD (*continuând*)

Acuma, voi preoţi şi leviţi, Intraţi pe sub arcade, să nu mai fiţi zăriţi, Ce trebuie să facem, lăsaţi-mi mie-n seamă; Ascunşi rămâneţi, până ce glasul meu vă cheamă.

(*se ascund toţi*)

O, rege, cred că astăzi nădejde poţi avea

Să vezi pe toţi duşmanii căzând în faţa. Ta.

Şi cea care în faşă a vrut să te omoare,

Din nou, ca să te piardă, se-ndreaptă spre altare.

Dar să nu-ţi fie teamă: alăturea de noi,

Al morţii înger luptă în ceasul de război.

Urcă pe tron... Pe poartă sunt gata să pătrundă.

Îngăduie o clipă ca vălul să te-ascundă.

(*trage* o *perdea*)

Ce palid ţi-e obrazul.

IOSABETA

Cum poate fi senin,

Când văd cum ucigaşii în templu vin şi vin? Nu vezi cât e de mare alaiul?

24 Legenda biblică spune că la cucerirea cetăţii Ierihon trâmbiţele au sunat atît de tare, încât zidurile cetăţii s-au dărîmat (n. r.).

Mă-nfior!

IOAD

Mai bine vezi cum poartă se-nchide-n urma lor. Acuma-i totul bine.

SCENA 5

ATALIA, IOAS (*ascuns* după *perdea*),
IOAD,

IOSA*BETA*, *ABNER*, *SUITA ATALIEI*.

ATALIA (*către Ioad*)

Tu ce prin amăgiri

Atragi acum pe alţii în negre uneltiri, Nădejdea-n vreo răscoală ţi-ai pus-o. Dar te teme, Tu care-nfrunţi şi zeii, de-a zeilor blesteme. În tot ce-aştepţi, te bizui pe nevăzutu-ţi domn; Dar totul se destramă ca visul după somn. Stăpână sunt pe templu, pe viaţa ta stăpână, Pe-altarul unde jertfe aduci, pot cu-a mea mână Să te... Dar preţul care l-ai pus, îmi e de ajuns. Să-ţi ţii făgăduiala. Să-mi spui unde-ai ascuns Copilul şi comoara să mi se dee-acuma. Ei, unde sunt?

IOAD

O clipă, aşteaptă-o clipă numa! Li vei vedea-mpreună, comoară şi fecior.

(*se trage perdeaua*. *Apare Ioas*, *ţe tron*: *doica stă în genunchi*, *la dreapta sa*; *Azaria*, *cu spada în mâna*, *stă în stingă lui*; *alături de el*, *Zaharia* şi *Sidamita*, *îngenuncheaţi pe treptele tronului*. *Mai mulţi leviţi*, *cu spada în mână*, *stau deoparte* şi *de alta*).

Arată-te, copile, din regi coborâtor.

(*către Atalia*)

Cunoşti tu pe urmaşul lui David cel cucernic? Vezi urma ce-a lăsat-o pumnalul tău nemernic? E fiul cel din urmă al lui Ohozias. Abner, voi toţi din juru-mi: e regele Ioas!

O, ceruri!

ABNER

ATALIA (*către Ioad*)
Mişelie!

IOAD
Tu recunoşti femeia
Ce-l alăpta la sânu-i, ştii tu, în ziua-aceea? De furia ta oarbă, soţia-mi l-a scăpat; Eu l-am primit în templu; şi domnul l-a păstrat. De la David rămas-a el, singura comoară.

ATALIA
Pe-acest copil, viclene, trădarea ta-l omoară. Scăpaţi-mă de-o umbră ce o urăsc, soldaţi!

IOAD
Oşteni ai celui veşnic, pe rege-l apăraţi!
(*Fundalul* teatrului *se deschide*. Se *vede interiorul templului*; *leviţi înarmaţi intră din toate părţile scenei*.)

ATALIA
Dar unde sunt? Vai mie, regina e trădată! De duşmani şi de arme mă văd înconjurată!

IOAD
N-ai cum să scapi, degeaba tot umblă ochii tăi; De pretutindeni domnul te-a-mpresurat cu-ai săi. L-ai înfruntat într-una; el ni te-a dat în mână; Te-ai îmbătat cu sânge; dă seama azi, păgână.

ATALIA
Oşteni mişei, cu toţii de Frică-aţi îngheţat? Abner, în ce capcană mârşavă m-ai chemat?
Mi-e martor domnul…
Răzbună-mă!

ABNER ATALIA
Lasă-l pe zeul tău, micele!

ABNER
Pe Ioas, pe domnul ţării mele?

ATALIA
Cum, Ioas, el? Şi-i rege? Voi, ticăloşi, uitaţi Că de oştirea-mi încă sunteţi înconjuraţi. S-aude cum mă cheamă, cum năvălesc din urmă în ajutor. Să tremuri, tu, răzvrătită turmă!

SCENA 6

IOAS, *IOAD*, *ATALIA*, ISMAIL etc.

ISMAIL (*lui Ioad*)
Părinte, templu-i liber şi duşmanii s-au duş:
Barbarii-s puşi pe fugă, ebreii s-au supus.
Cum piere-n aer fumul atunci când bate vântul,
A risipit barbarii, cu glasul său, preasfântul.
Poporului leviţii vestit-au de pe zid
Pe fiul lui Ohozias, urmaşul lui David.
Le-au spus cum de la moarte scăpat-a în pruncie,
Cum Atalia-n cursă căzu, fără să ştie;
De pretutindeni trâmbiţi deodată-au răsunat
Şi strigăte şi tobe în duşmani au băgat,
Precum madianiţii s-au înfricat – trufaşii –
De-un Ghedeon, pe vremuri.
Şi iată, ucigaşii
Aduşi din Tir aruncă săgeţi şi lănci şi scut:
Din toată oastea, fuga cu ei a început.
Câţiva ebrei, de zarvă înspăimântaţi, fugiră;
Toţi ceilalţi, pentru Ioas uralele-şi uniră,

Văzând minunea care cu el s-a săvârşit.
Femei, bătrâni, copii chiar, norodul tot, unit
în cuget şi credinţă, plângând de bucurie,
Sc-mbrăţişau şi slavă-nălţau către tărie,
Cinstind pe al lui David nepot, sculat din morţi:
În capiştea păgână năvală dau prin porţi
Şi idolul lui Baal îl zvârle jos poporul.
Matan e mort.

ATALIA
Iehova, tu eşti învingătorul!
Da, e Ioas; zadarnic mai vreau să m-amăgesc.
Văd urma ce-a lăsat-o pumnalul meu regesc.
Ohozias leit e, la mers ca şi la faţă.
Revăd în el tot neamul şi sângele-mi îngheaţă.
David, David triumfă; Ahab este răpus.
Tu, zeu fără de milă, tu toate le-ai condus.
M-ai amăgit cu vane nădejdi de răzbunare
Şi mi-ai trezit în suflet cumplită frământare;
Ba mă mustram în cuget de soarta lui Ioas
Ba, oarbă, vream să capăt tezaurul rămas,
Ce m-am temut că flăcări şi jaf să nu-l topească…
Deci rodul grijii tale, deci fiul tău – domnească!
Iar ca un semn al noii domnii, eu mă aştept
Să puie să-mi împlânte cuţitul lui în piept;
Bunică-n ceasul morţii, aceasta îi urează,
Ba-ntreaga împlinire curând o să se vază:
Rebel ca şi bunicul şi tatăl lui, urmaşul
Lui David, prin păcate le va urma făgaşul;
Şi legea ta şi templul le va spurca la fel,
Plătind pentru-Atalia, Ahab şi Isabel.

IOAD
Din astă casă sfântă s-o alungaţi în pripă, Să n-o mai pângărească regina

nicio clipă.

Răzbunători cucernici ai prinţilor jerfiţi, Al sângelui lor strigăt cu-al ei să-l potoliţi. Iar de cutează unul de partea ei să lupte, De-aceeaşi soartă dreaptă şi el să se înfrupte.

SCENA 7

IOAS. *IOAD*, IOSA*BETA*, ABNER etc.

IOAS

Vezi, doamne, câtă jale şi spaimă m-a lovit! Alungă de la mine blestemul ei cumplit! Să nu se împlinească grozavele-i cuvinte; Decât să uit de tine, să mor mai înainte

IOAD (*către leviţi*)

Chemaţi întreg poporul! Acum să-i arătăm Pe rege! Şi credinţă cu toţii să-i jurăm. Iar rege, preoţi, ţara repete legământul Ce-l încheiase Iacov cu dumnezeu preasfântul. Umili şi cu căinţă de cât am rătăcit, Nou iurământ să facem către cel nesfârşit. Abner, stai lângă rege, precum şi altădată. Ei, şi-a primit păgâna pedeapsa meritată?

SCENA 8

ACEIAŞI. UN LEVIT.

LEVITUL

A judecat poporul a sale fărdelegi.
Ierusalimul, pradă de ani şi ani întregi
Mâniei şi robiei, răsuflă în lumină,
Privindu-i leşu-n sânge cu inimă senină.

IOAD

Din astă moarte cruntă, plătind omoruri zeci,
învaţă, tânăr rege, şi nu uita, în veci,

Că-n asprul cer şi regii îşi au judecătorul,
Orfanul – un părinte, cel drept – răzbunătorul!

CUPRINS

Prefaţa
În româneşte de *Petru Manoliu*
împricinaţii…
În româneşte de *Radu* Vasiliu 95,
Britannicus.
În româneşte de *Dinu Bond* şi *Radu Popescu*
Fedra
în româneşte de *Tudor Măinescu*
Atalia
În româneşte de *Veronica Porumbacu*

Bun de tipar 17.11.59.